

หัวหน้าพรรคและพรรคการเมือง: เหตุของการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐^๑

Party Leader and Political Party:
Factors behind Thai People's Electoral Behavior in the 2007 General Election

อรรถสิทธิ์ พานแก้ว^๒

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอผลการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมุ่งหาคำตอบว่าปัจจัยอะไรที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทางการเมืองและการเลือกตั้งของคนไทย โดยพบว่า “ปัจจัยอะไรที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจในการเลือกตั้งของคนไทย” คือ อิทธิพลของความนิยมในพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคต่างก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเช่นกัน โดยถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการทำนายแบบแผนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยแต่อย่างใด

^๑ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “โครงการการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๐” ผู้เขียนขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้า และ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล แห่งสำนักวิจัยและพัฒนา ในการสนับสนุนด้านงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากแบบสอบถามเรื่อง “การวัดระดับความเป็นประชาธิปไตยและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ของประชาชน”

^๒ อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

This article is a study of Thais' Electoral Behavior in the 2007 general election. It aims to identify factors behind voting decisions. It found that factors that drive people to vote the way they did are **“party and party leader’s image.”** In other words, the popularity of the party and the party leader influence voters’ decisions. Moreover, the results refuted the conventional wisdom that voters’ region of origin and place of residence are the factors that drive them to vote for any particular party.

บทความนี้เสนอผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย พฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดย ความสำคัญของการศึกษานี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานจาก สมมติฐานที่ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมือง ที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยและการเมืองสมัยใหม่^๓ และยิ่งไปกว่านั้น ถ้าเราให้ความหมายของคำว่า การเมือง (Politics) คือ กระบวนการที่บ่งบอกว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องในระบอบการเมืองได้อะไร เมื่อไร และ อย่างไร (who gets what, when, and how) การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมก็จะเป็นสิ่งที่การันตี ถึงความหมายของคำว่า “การเมือง” ได้เป็นอย่างดี (Campbell et al. 1960) มากไปกว่านั้น การศึกษา พฤติกรรมการเลือกตั้งสามารถจัดได้ว่าเป็นการศึกษา แบบหนึ่งเพื่อให้เข้าใจถึง “ความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับการปกครอง” (สุจิต บัญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ๒๕๒๗, ๑๐)

นอกจากนี้ ความน่าสนใจที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การได้ทราบว่าผู้สมัครคนใดจากพรรค ไหนได้รับการเลือกตั้งให้เข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร หรือว่าพรรคการเมืองใดได้เป็นแกนนำในการ จัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ แต่ยังรวมไปถึงการ

ได้ทราบถึงปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมและ การตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการมี ส่วนร่วมกัน การเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจที่จะ ใช้เวลาที่แต่ละคนมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อจะออกไป เลือกตั้ง และตัดสินใจว่าจะเลือกใครหลายๆ ที่ตนเองอาจ จะไม่มีข้อมูลหรือความรู้ที่เกี่ยวกับผู้สมัคร ทุกๆ คน เพียงพอ แต่ก็ต้องตัดสินใจเลือกคนที่ตนเองเห็น เหมาะสมที่สุด รวมถึงการเข้าใจถึงผลกระทบจาก ปัจจัยต่างๆ เช่น พื้นที่และภูมิภาคที่อยู่อาศัย อาชีพ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา เพศ รวมไปถึงความ สนใจในด้านข่าวสารในบ้านเมือง ที่ส่งผลต่อการ ตัดสินใจจากบาทให้ผู้สมัครคนใดในคูหาเลือกตั้ง

โดยทั่วไป เมื่อถึงวันเลือกตั้งผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้งจะต้องทำการตัดสินใจสองอย่าง นั่นคือ อย่างแรก จะออกไปเลือกตั้งหรือไม่ และอย่างที่สอง การตัดสินใจว่าจะเลือกใคร และเมื่อการตัดสินใจอย่าง แรกออกมาว่าตนจะไม่ออกไปเลือกตั้ง การตัดสินใจ อย่างที่สองก็จะไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจอย่างแรกออกมาว่าตนจะออกไป เลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ต้องทำการตัดสินใจอย่าง ที่สอง นั่นคือ จะเลือกใครเมื่อตนอยู่ในคูหาเลือกตั้ง

^๓ การเลือกตั้งถือว่าเป็นเกณฑ์วัดขั้นที่ต่ำที่สุดของความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ (Schumpeter 1976)

ในบทความนี้จะทำการค้นหาเหตุผลและ/หรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในส่วนที่สอง นั่นก็คือจะเป็นการค้นหาแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย ในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. ๒๕๕๐

กรอบการศึกษาและแนวคิด ในพฤติกรรมการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือความพยายามในการทำความเข้าใจว่าปัจจัย กฎเกณฑ์หรือหลักการใด ที่อาจจะอยู่เบื้องหลังในการนำมาซึ่งการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งจากผู้สมัครหลายๆ คนนั้น ถือได้ว่าเป็นแนวทางการศึกษาที่นอกจากจะได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงและยังถูกศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในการศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ (Abramson, Aldrich, and Rohde 2004; Clarke, Kornberg, Scotto 2009) และแม้จะมีการศึกษาอย่างมากมาย แต่กรอบการศึกษาที่นิยมใช้ในการศึกษาเรื่องนี้สามารถจำแนกออกเป็นกรอบการศึกษาหลัก อย่างน้อย ๓ กรอบการศึกษา อันได้แก่

๑. กรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม (The Sociological Model)

พื้นฐานของกรอบการศึกษานี้มีแนวคิดมาจากการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งของ Lazarsfeld, Berelson, และ Gaudet (1948) ที่ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงการเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๔๐ และ ๑๙๔๘ ตามกรอบการวิเคราะห์นี้พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (หรือการตัดสินใจทาง

การเมือง) ของบุคคลนั้นเป็นการสะท้อนสถานภาพทางสังคมและการถูกหล่อหลอมจากสภาพความเป็นอยู่ด้านสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ในอีกนัยหนึ่งก็คือ สถานภาพทางสังคมหรือสถานะการเป็นสมาชิกของกลุ่มในสังคมจะเป็นตัวบ่งบอกถึงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล

โดยพื้นฐานแล้ว กรอบการวิเคราะห์นี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในสังคม เริ่มจากการเป็นสมาชิกของครอบครัว ของเพื่อนฝูง และต่อไปเป็นสมาชิกของสถานที่ทำงาน สมาคมต่างๆ รวมถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามสถานภาพทางสังคม ศาสนา และ ชาติพันธุ์ และภูมิภาคที่อยู่อาศัย ที่อาจจะมียุทธศาสตร์การแสดงออกซึ่งความต้องการทางการเมือง (Political Preferences) ด้วยเหตุผลที่ว่า กลุ่มในสังคมจะเป็นพื้นที่ที่ให้สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสปะทะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่องทางการเมืองและความต้องการทางการเมือง ซึ่งในที่สุดแล้วแต่ละกลุ่มก็จะได้มาซึ่งบรรทัดฐานความคิดทางสังคมและการเมืองของกลุ่ม และตัวสมาชิกในกลุ่มที่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ดังนั้น ตามกรอบการศึกษานี้ การเข้าใจพฤติกรรมและการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมทางการเมืองตัวบุคคลแต่ละคน (Abramson, Aldrich, and Rohde 2004 หน้า ๗๓)

๒. กรอบการศึกษาด้านปัจจัยทางสังคม-จิตวิทยา (The Social-Psychological Model)

แนวคิดเริ่มต้นของกรอบการศึกษานี้ได้มาจากการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ และ ค.ศ. ๑๙๕๖ ของ Angus

Campbell, Phillip E. Converse, Warren E. Miller, and Donald E. Stokes ที่ได้นำเสนอไว้ในหนังสือ The American Voter (Campbell et al. 1960) ในการศึกษาครั้งนั้น Campbell และคณะได้ให้ความสำคัญต่อตัวแปรด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะตัวแปรด้านทัศนคติทางการเมืองหลายๆ ตัว ที่น่าจะเป็นสาเหตุของการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนเมื่ออยู่ในคุหาเลือกตั้ง

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งมากที่สุดนั้นได้แก่ อัตลักษณ์ในพรรคการเมือง (Party Identification) ซึ่งมีหมายความว่า ความรู้สึกจงรักภักดีต่อพรรคการเมืองของแต่ละบุคคลผ่านการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับพรรคการเมือง ในอีกแง่หนึ่ง การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ในพรรคการเมือง ก็เปรียบได้กับการเกิดความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งและเป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่มสังคมที่ตนสังกัด^๔ โดยหลักการแล้ว การพัฒนาความรู้สึกด้านอัตลักษณ์ในพรรคการเมืองของบุคคลจะเกิดจากผลของการถูกขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่อาจเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กหรือวัยรุ่นจากการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว หรือสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ซึ่งเมื่ออัตลักษณ์ในพรรคการเมืองได้เกิดขึ้นแล้ว ความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งกับพรรคการเมืองก็จะคงอยู่และมีความเข้มข้นขึ้นจากผลของการปะทะสังสรรค์กับพรรคการเมืองนั้นๆ บ่อยครั้ง เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคนั้นๆ หรือการที่บุคคลเพียรเลือกพรรคการเมืองนั้นๆ ซ้ำไปซ้ำมาในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง (Campbell et al. 1960; Converse 1964)

๓. กรอบการศึกษาตามทฤษฎีการตัดสินใจเชิงเหตุผล (Rational Choice Theory)

แนวคิดเริ่มต้นของกรอบการศึกษานี้มาจากการศึกษาของ Anthony Downs (1957) ที่อาศัยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องของทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Theory) มาอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ตามกรอบการศึกษานี้ บุคคลถูกมองว่าเป็นคนที่มีเหตุผลในการตัดสินใจ (Rational) การที่จะกระทำการใดๆ หรือจะแสดงพฤติกรรมบางอย่างนั้น จะขึ้นอยู่กับปริมาณต้นทุน (Cost) ที่จะเกิดขึ้นและผลประโยชน์ (Benefit) ที่คาดว่าจะได้รับการกระทำนั้นๆ เสมอ

ดังนั้น ตามกรอบการศึกษานี้ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งบุคคลจะออกไปเลือกตั้งหรือไม่ก็จะขึ้นอยู่กับปริมาณผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการออกไปเลือกตั้งกับต้นทุนในการออกไปเลือกตั้ง หากผลของการคำนวณได้ออกมาว่าได้ผลประโยชน์น้อยกว่าต้นทุนที่จะต้องเสียไป บุคคลนั้นก็จะตัดสินใจไม่ออกไปเลือกตั้ง แต่หากคำนวณออกมาได้แล้วว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นมากกว่าการตัดสินใจไม่ออกไปเลือกตั้ง บุคคลนั้นก็จะออกไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน (ดูในรายละเอียดใน Riker and Ordershock 1968)

สำหรับการตัดสินใจว่าจะเลือกผู้สมัครคนใด จากพรรคการเมืองไหนนั้น ก็จะเกิดจากการคำนวณผลประโยชน์ที่จะได้รับจากนโยบายและกิจกรรมทางนโยบายของรัฐบาลที่จะออกมาหลังการเลือกตั้ง นั่นก็คือ บุคคลจะคำนวณว่าผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ตนจะเลือกนั้นจะออกนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการทางนโยบาย (Policy Preferences) ที่ตนมีอยู่

^๔ มีลักษณะคล้ายกับการเกิดอัตลักษณ์ของกลุ่มในสังคม ตามกรอบการศึกษาด้านสภาพทางสังคม (The Sociological Model)

หรือไม่ ซึ่งจะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างพรรคที่เป็นรัฐบาลก่อนการเลือกตั้งกับพรรคและผู้สมัครอื่นๆ ที่ลงสมัครในครั้งนี้ ดังนั้น หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคำนวณแล้วว่าผลประโยชน์ที่ได้จากพรรคหนึ่ง (ในเรื่องของนโยบาย) สูงกว่าการเลือกพรรคอื่นๆ หรือแนวนโยบายของพรรคนั้นๆ ตรงกับตนมากที่สุด ผู้มีสิทธิก็จะเลือกพรรคนั้น นอกจากนี้ อาจเป็นการคำนวณผลที่จะได้จากการที่พรรคการเมืองหนึ่งได้เข้ามาเป็นฝ่ายบริหาร (พรรครัฐบาล) เปรียบเทียบกับการเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารของพรรคการเมืองอื่นๆ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าการรอบการศึกษาทั้ง ๓ นี้ จะเป็นที่ยอมรับนำมาเป็นกรอบการศึกษาในการวิเคราะห์หลักอย่างแพร่หลาย แต่ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยขอเสนอกรอบการศึกษาที่ ๔ Valence Politics Model (ทัศนคติต่อหัวหน้าพรรค และพรรคการเมือง และประเด็นทางการเมืองและการเลือกตั้ง) (Stokes 1963, 1992) เพื่อที่จะนำมาเป็นกรอบในการศึกษาอีกทางหนึ่ง

๔. กรอบการศึกษาตามทฤษฎี Valence Politics Model

ตามกรอบการศึกษานี้ ภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรคและพรรคการเมือง ทัศนคติต่อหัวหน้าพรรคและพรรคการเมือง และทัศนคติต่อประเด็นทางการเมืองและการเลือกตั้ง จะถูกนำมาใช้เป็น “ตัวช่วย” (Heuristic Devices) ในการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งแต่ละครั้งมีการส่งผ่านข้อมูลมาสู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจำนวนมาก ผู้มีสิทธิบางคนอาจจะสนใจหรือไม่สนใจข้อมูลเหล่านั้น หรืออาจใช้หรือไม่ใช้ข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียง ยิ่งไปกว่านั้น ผู้มีสิทธิบางคนอาจพบว่าตัวเองไม่มีความรู้ความเข้าใจมากพอในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จึงต้องการ “ตัวช่วย” ที่ตนรู้สึกมั่นใจว่าเป็นตัวช่วยที่ดีในการประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงได้ และหนึ่งในตัวช่วยเหล่านั้นก็คือ ความรู้สึกของตนที่มีต่อหัวหน้าพรรคและพรรคการเมืองนั่นเอง รวมถึงความมั่นใจในพรรคการเมืองในการแก้ไขปัญหาบ้านเมือง (ดูในรายละเอียดใน Sniderman, Brody, and Tetlock 1991)

อธิบายพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของคนไทยได้อย่างไร?

อย่างไรก็ดี ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของคนไทย ผู้เขียนจะไม่อาศัยกรอบการศึกษาใดกรอบศึกษาหนึ่งมาเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ แต่จะใช้หลักการของแต่ละกรอบมาผสมเข้าด้วยกัน ด้วยเหตุที่ว่า แต่ละกรอบก็มีข้อเด่นและด้อยในตัวมันเอง

เหตุที่กรอบการศึกษานี้ ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญในระดับเดียวกันกับกรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม และกรอบการศึกษาตามทฤษฎี Valence Politics Model ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ก็มาจากเหตุผลที่ว่า ตัวแปร (Variable) ต่างๆ ที่ถูกนำมาอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการรอบการศึกษาอื่นๆ เหล่านั้น อาจไม่มีความหมายหรือไม่ได้ให้ความหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการเมืองไทย พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทย และการเลือกตั้งครั้งนี้ในประเทศไทย ทั้งนี้ ก็เพราะว่า ตัวแปรเหล่านั้นอาจจะมีคำอธิบายความ (concept) หรือ การให้คำนิยามในการศึกษาวิจัย (operationalization) ที่มีลักษณะเฉพาะตัวในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่อาจจะมีประสบการณ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

ตามระบอบประชาธิปไตยในระดับที่แตกต่างจากประเทศไทย

ยกตัวอย่างเช่น การใช้ตัวแปรอัตลักษณ์ในพรรคการเมือง (Party Identification) ในกรอบการศึกษา ด้านปัจจัยทางสังคม-จิตวิทยา (The Social – Psychological Model) เพื่ออธิบายว่าทำไมผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะไม่ได้มีความเหมาะสมในการนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไทย เพราะในบริบททางสังคมและการเมืองไทยแล้ว อัตลักษณ์ในพรรคการเมืองของคนไทยอาจจะยังไม่เกิดการพัฒนานขึ้นเหมือนกับคนในประเทศประชาธิปไตยอื่นๆ ด้วยเหตุที่ว่า พรรคการเมืองในประเทศไทยแต่ละพรรคอาจจะไม่ได้มีความแตกต่างในทางอุดมการณ์ทางการเมือง หรือแนวนโยบายทางการเมืองอย่างชัดเจนที่จะทำให้ประชาชนได้พัฒนาหรือเกิดความรู้สึกที่เป็นหนึ่งเดียวกับพรรคการเมือง หรือเกิดการสร้างความรู้สึกจงรักภักดีต่อพรรคการเมืองของแต่ละบุคคล ผ่านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง^๔

ในขณะเดียวกัน การใช้แนวคิดกรอบการศึกษาตามทฤษฎีการตัดสินใจเชิงเหตุผล (Rational Choice Theory) หรือที่สามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “Downsian” Model ที่เน้นการแข่งขันทางการเมืองบนพื้นที่ทางการเมือง (Spatial Competition) นั้น ก็อาจจะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมมากนักกับการเมืองไทยที่มีมิติการต่อสู้ในทางการเมืองและแนวนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองไทยนั้นไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการต่อสู้ของพรรคการเมืองในแนวทางการเมืองของพรรคการเมืองไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงเลือกตั้ง

หรือความชื่นชอบในพรรคการเมืองนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงแต่อาจแตกต่างกันในการจัดรูปแบบในการนำเสนอ (Packaging) แก่ประชาชนเท่านั้น ดังนั้น การจะนำกรอบการศึกษาที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการแข่งขันในทางการเมืองของสองขั้วพรรคการเมืองที่มีความแตกต่างในมิติการต่อสู้และจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจน มาประยุกต์ใช้กับบริบทการเมืองไทยก็อาจจะเป็นเรื่องที่จะต้องอาศัยการพัฒนาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับกรอบการศึกษานี้ต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ดี ปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่เสมอแต่ไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นั่นก็คือ ตัวแปรการ “ประเมินผลงานของรัฐบาล” โดยเฉพาะเรื่องของการประเมินผลงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มาจากการประเมินความคิดเห็นของประชาชนทั้งในระดับครัวเรือนและระดับประเทศว่ารัฐบาลได้ทำผลงานดีมากน้อยเพียงใดกับการจัดการบริหารที่เกิดขึ้นในประเทศ หากประชาชนเห็นว่าดีก็อาจจะเลือกพรรครัฐบาลให้เข้ามาบริหารประเทศอีกครั้งหนึ่ง หรือในทางกลับกัน หากประชาชนเห็นว่าพรรครัฐบาลไม่ได้มีผลงานการทำงานที่ดีก็อาจจะเป็นเหตุผลที่ประชาชนจะเลือกให้พรรคฝ่ายค้านหรือพรรคการเมืองอื่น (นอกเหนือจากพรรคแกนนำรัฐบาล) ให้เข้ามาบริหารประเทศในสมัยหน้าแทน

โดยสาเหตุหลักที่ไม่ถูกนำมารวมไว้ในกรอบการวิเคราะห์ของตัวแปรการ “ประเมินผลงานการทำงานของรัฐบาล” มาจากเหตุผลในเรื่องของบริบทเฉพาะของการเลือกตั้งครั้งนี้ นั่นก็คือ การเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ได้

^๔ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในที่นี้หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมของพรรคอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเข้าร่วมประชุมพรรค การระดมความคิดเห็นของพรรค การเป็นอาสาสมัครของพรรคช่วยเหลือให้ผู้สมัครของพรรค เป็นต้น

^๖ รัฐบาลในที่นี้ หมายถึงรัฐบาลและพรรคร่วมรัฐบาลชุดก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง

เกิดขึ้นจากวงจรทางการเมืองแบบปกติ^๗ แต่เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นหลังจากการทำให้รัฐประหารและหลังจากการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะผู้ทำการรัฐประหารโดยปราศจากการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศของพรรคการเมืองทุกพรรคที่เข้าร่วมในการเลือกตั้งครั้งนี้ ดังนั้นการที่จะนำตัวแปรการประเมินผลการทำงานของรัฐบาลที่ไม่ได้มีผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในการแข่งขันครั้งนี้ หรือพรรคการเมืองที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศในช่วงระยะเวลาก่อนหน้าการเลือกตั้งมาเป็นตัวชี้วัดว่าพรรคใดจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไปนั้น จึงไม่เป็นการเหมาะสมและขัดกับหลักแนวคิดหลักของการใช้ตัวแปรนี้เพื่ออธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงที่เกิดขึ้น

เมื่อมาถึงจุดนี้ คำถามจึงมีอยู่ว่า ปัจจัยหรือตัวแปรใดจะถูกนำมาใช้ในกรอบการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อมูลและการได้มาซึ่งข้อมูล

ข้อมูลจากชุดข้อมูล (Dataset) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากแบบสอบถามเรื่อง “การวัดระดับความเป็นประชาธิปไตยและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน” จากการสำรวจของสถาบันพระปกเกล้าในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในการวิจัยนี้ โดยชุดข้อมูลประกอบด้วยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๑,๙๙๐ คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) แบบ ๓ ขั้นตอน (Three-Stage Probability Sample) โดยเริ่มจากการใช้เขตเลือกตั้ง (Legislative Districts) เป็นฐานในการสุ่ม

ขั้นแรก หน่วยเลือกตั้ง (Precincts) เป็นฐานขั้นที่สอง และสุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Eligible Voters) ในหน่วยเลือกตั้งเป็นขั้นที่สาม

อย่างไรก็ดี ในการวิเคราะห์ผู้วิเคราะห์ได้ทำการถ่วงน้ำหนัก (Weighted) ชุดข้อมูลก่อนการวิเคราะห์จากการสุ่มตัวอย่างเกิน (Oversampling) ในกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในขณะที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างของทุกภูมิภาคได้ถูกสุ่มอย่างมีระบบที่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการในแต่ละภูมิภาค) ดังนั้น หลังการถ่วงน้ำหนักในการวิเคราะห์ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามได้ลดลงเท่ากับ ๑,๖๒๔ คน

กรอบการศึกษาพฤติกรรม การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐

ในการศึกษาวิจัยเพื่ออธิบายว่าทำไมผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึงได้ออกเสียงเลือกตั้งอย่างที่มีผลการเลือกตั้งมีออกมานั้น (Dependent Variable) จะใช้กรอบการศึกษาที่ประกอบไปด้วยกลุ่มของตัวแปรต้น (Independent Variable – ตัวแปรที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายความเป็นไปหรือการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง) ที่มีฐานแนวคิดจากกรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม และกรอบการศึกษาตามทฤษฎี Valence Politics Model ซึ่งสามารถแยกออกมาได้เป็น ๓ กลุ่มหลักๆ ได้แก่ (๑) กลุ่มสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (๒) กลุ่มภูมิภาคที่อยู่อาศัยและถิ่นที่อยู่อาศัย และ (๓) กลุ่มภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและความนิยมในพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมือง

^๗ การเลือกตั้งตามวงจรปกติก็คือ การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลได้อยู่ครบวาระที่กำหนดแล้ว จึงจัดการเลือกตั้ง หรือรัฐบาลได้ตัดสินใจยุบสภาก่อนกำหนดวาระเพื่อทำการเลือกตั้งใหม่

ทำไมตัวแปรทางด้านสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ระดับรายได้ ระดับการศึกษา หรือภูมิภาคที่อยู่อาศัย และภาพลักษณ์ของผู้นำพรรคการเมือง หรือตัวพรรคการเมือง จึงสามารถนำมาเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่อธิบายว่าทำไมผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึงได้ออกเสียงเลือกตั้งอย่างที่เราเลือกตั้งเมื่อออกมา คำตอบสำหรับคำถามนี้อยู่ที่แนวคิดพื้นฐานของกรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคมที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา นั่นก็คือ การปะทะสังสรรค์ของกลุ่มสังคมที่มีความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของระดับการศึกษา ระดับรายได้ หรือคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ที่ไม่จำกัดว่าจะอยู่ในรูปแบบของการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชีวิตประจำวัน การทำงานร่วมกันในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่คล้ายกัน หรือการเข้าถึงพรรคการเมืองและตัวนักการเมืองในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งรูปแบบการปะทะสังสรรค์เหล่านี้จะเอื้อและมีอิทธิพลต่อการสร้างความต้องการทางด้านการเมือง (Political Preferences) ที่มีลักษณะเฉพาะภายในกลุ่ม ซึ่งความต้องการทางด้านการเมืองของกลุ่มนี้ก็จะถูกนำมาเป็นฐานที่จะช่วยในการตัดสินใจทางการเมืองในที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น จากการสังเกตผลการเลือกตั้งในประเทศไทยที่มีรูปแบบที่พรรคการเมืองหลายๆ พรรค มักจะมีผลงานในด้านการเลือกตั้งที่ดีในภูมิภาคหนึ่ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเลยในอีกภูมิภาคหนึ่งนั้น ก็อาจเป็นสิ่งที่ช่วยบ่งชี้ได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งของคนไทยอาจได้รับอิทธิพลจากการขัดเคืองทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคที่อยู่อาศัย

นอกจากปัจจัยด้านภูมิภาคที่อยู่อาศัยของบุคคลจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยแล้ว ถิ่นที่

อยู่อาศัยก็อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยอีกด้วย เหตุผลในการนำปัจจัยนี้มาวิเคราะห์ในรอบวิเคราะห์นี้มาจากข้อค้นพบของการศึกษาของนักวิชาการหลายๆ ท่าน (อาทิ สุจิต และพรรคดี ๒๕๒๗; เอนก ๒๕๔๖; สถาบันพระปกเกล้า ๒๕๔๕, ๒๕๔๘) ที่นำเสนอให้เห็นถึงความแตกต่างของแบบแผนในพฤติกรรมทางการเมืองของคนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน (โดยเฉพาะระหว่างคนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กกับคนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเมืองขนาดกลางและใหญ่) ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมไปถึงการแสดงออกซึ่งทัศนคติทางการเมือง ดังนั้น การตั้งสมมติฐานที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างถิ่นที่อยู่อาศัยต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็นการสมควรยิ่งในบริบทของการเมืองไทยและการเลือกตั้งครั้งนี้

และเหตุที่ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง (โดยเฉพาะส่วนที่สะท้อนความสามารถของพรรคการเมืองในการแก้ไขปัญหาบ้านเมือง) และความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองและพรรคการเมืองนั้นอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งนั้น ก็มาจากเหตุผลที่ว่าในการเลือกตั้งที่มักจะไม่แน่นอนสูง และการไหลเวียนของข้อมูลที่มีอยู่มากทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งจากหลายๆ พรรคการเมือง รวมถึงในกรณีที่ไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้นที่ถูกส่งมายังผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความไม่แน่ใจว่าการตัดสินใจของตนนั้นดีที่สุด เพราะเกิดความลังเลว่าตนสามารถใช้หรือไว้วางใจข้อมูลที่มีอยู่ตรงหน้าเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ดีที่สุด จึงมีความต้องการที่จะใช้ “ตัวช่วย” (Heuristic Devices) มาช่วยในการตัดสินใจว่าตนควร

จะเลือกพรรคการเมืองไหนและผู้สมัครคนที่ตนจะเลือกจะทำให้ตนได้รับผลประโยชน์ทางการเมืองได้มากที่สุด ทั้งนี้ ภาพลักษณ์และความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมืองหรือพรรคการเมืองก็เป็น “ตัวช่วย” ที่ดีได้ เพราะด้วยเหตุผลที่กล่าวโดย Clarke, Kornberg และ Scotto ที่ว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งฉลาดพอที่จะรู้ว่าตนไม่รู้เรื่องไหนและไม่แน่ใจกับเรื่องอะไร จึงมองหา ‘คนดีที่ไว้ใจได้’ มาเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจว่าควรเลือกใครเข้ามาปกครองพวกตน” (Clarke, Kornberg, Scotto 2009 หน้า ๒๓)^๔

ทั้งนี้ การนำตัวแปร “ความนิยมในพรรคการเมือง” และ “ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง” มาเป็นสาเหตุในการอธิบายว่าทำไมผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึงได้เลือกผู้สมัครหรือพรรคที่ตนได้เลือกนั้น อาจถูกวิจารณ์ว่าเป็นเรื่องที่ควรคาดหวังสำหรับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งเช่นนี้ เพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความนิยมในพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือชื่นชอบในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น ความน่าจะเป็นที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนนั้นจะไปลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองนั้นๆ ย่อมมีอยู่สูง ดังนั้น การนำตัวแปรทั้งสองนี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกรอบการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น และไม่ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เข้าไปในทฤษฎีหรือแนวทางการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยขออธิบายเพิ่มเติมว่า การนำตัวแปรทั้งสองที่กล่าวมานี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกรอบการศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ เพราะเมื่อเราพิจารณาว่าการ

เลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่บริบทของการเลือกตั้งนั้นมีลักษณะที่พิเศษกว่าครั้งก่อนหน้า ดังนั้น นอกเหนือจากคำอธิบายตามทฤษฎีที่ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ “ความนิยมในพรรคการเมือง” และ “ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง” เป็น “ตัวช่วย” (Heuristic Devices) ในการตัดสินใจ การอธิบายว่า “บริบท” การเลือกตั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีส่วนที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองนี้จะช่วยให้เราได้คำตอบที่มีต่อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

การหายไปของนักการเมืองที่มีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชนหลายคนในการเลือกตั้งครั้งนี้ ทำให้ลักษณะการแข่งขันในสนามการเลือกตั้งครั้งนี้เปลี่ยนไปจากครั้งก่อนๆ เป็นอย่างมาก แม้ว่าการเมืองที่มีประสบการณ์เหล่านี้จะไม่ได้ลงรับสมัครเลือกตั้งแต่เราต้องยอมรับว่าอิทธิพลทางการเมืองของพวกเขา ยังคงอยู่ในห้วงสำนึกของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่มาก การส่งผู้สมัครที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตน (ดังที่มีคนกล่าวว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ประเทศไทยได้มีนักการเมือง “แถวสอง” เพิ่มขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่ง) ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามใช้อิทธิพลทางความรู้สึกนึกคิดแบบทางอ้อมไปยังผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหลาย ยิ่งไปกว่านั้น ความนิยมในตัว “บุคคล” บางคน และ “พรรคการเมือง” บางพรรคก็ยังคงมีอิทธิพลในบรรยากาศการหาเสียงและการเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้ กรอบการวิเคราะห์พฤติกรรมเลือกตั้งที่ยังคงมุ่งอยู่กับปัจจัยด้านสังคมวิทยาหรือจิตวิทยาจึงไม่สามารถให้ความรู้ที่กระจ่างสำหรับพฤติกรรมเลือกตั้งของคนไทยในครั้งนี้ได้

^๔ แปลมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษประโยคดังนี้ “Voters were wise enough to know what they did not know or were uncertain about. They reacted by looking for “a safe pair of hands” when making decisions about who should govern.” (Clarke, Kornberg, Scotto 2009 หน้า 23)

นอกจากนั้น เราต้องยอมรับว่า การเลือกตั้งในครั้งนี้ ความนิยมในพรรคการเมืองมีส่วนเป็นอย่างมากในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น ในกรณีของพรรคพลังประชาชนที่การตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นนอกจากความนิยมชมชอบในตัวผู้สมัครแล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ความนิยมในพรรคและ “ความเป็นพรรค” พลังประชาชนซึ่งได้แก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตหัวหน้าพรรค ที่แม้ว่าจะพ้นจากตำแหน่งและไม่ได้ลงสมัครรับการเลือกตั้งในครั้งนี้ แต่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ยังคงสะท้อนความต้องการที่จะสนับสนุนพรรคการเมืองที่ พ.ต.ท.ทักษิณ มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามาบริหารประเทศ (ซึ่งการเพิ่มขึ้นของระดับความนิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ นี้ก็เป็นผลมาจากบริบททางการเมือง (ก่อนและในขณะที่มีการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๐) กล่าวในอีกแง่หนึ่งได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เลือกพรรคพลังประชาชน อาจไม่จำเป็นต้องมีความนิยมในตัว นายสมัคร สุนทรเวชหรือผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งในระดับที่สูง แต่อาจเลือกเพราะชื่นชอบ พ.ต.ท.ทักษิณ และจากการที่พรรคพลังประชาชนได้รับชัยชนะเกือบครึ่งหนึ่งของที่นั่งในสภาฯ จึงทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้องทดสอบตัวแปรทั้งสองในการเลือกตั้งครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างมาก

ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาความแตกแยกในทางความคิดของคนในประเทศก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การนำเอาแนวการอธิบายของทฤษฎี Valence Politics Model เป็นเรื่องที่สมควร เพราะด้วยเหตุที่ว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจจะไม่ได้จัดศูนย์กลางการตัดสินใจไปที่คุณภาพของผู้ลงรับสมัครแต่เพียงอย่างเดียว บรรยากาศทางการเมืองอาจจะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องพิจารณาปัจจัยภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง และผู้นำของพรรคที่สามารถเข้ามาจัดการปัญหา

ทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้

ด้วยเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดนี้กรอบการศึกษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นส่วนผสมของกรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม และกรอบการศึกษาตามทฤษฎี Valence Politics Model ทั้งนี้รายละเอียดของตัวแปรต่างๆ และการนำมาใช้จะนำเสนอในส่วนข้างล่างนี้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ คือ การลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิทั้งในแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วน โดยคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามถูกถามในแบบสอบถาม คือ Q21d (แบบแบ่งเขต) – “ท่านได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง **แบบแบ่งเขต** ให้กับพรรคการเมืองใด” และ Q21c (แบบสัดส่วน) – “ท่านได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง **แบบสัดส่วน** ให้กับพรรคการเมืองใด” โดยคำตอบสำหรับคำถามทั้งสอง คือ รายชื่อพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในครั้งนี้ แผนภูมิที่ ๑ ได้แสดงถึงคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต (Q21d) ส่วนคำตอบของแบบสัดส่วน (Q21c) ได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ ๒

อย่างไรก็ดี ในการนำตัวแปรผลการเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้มีวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการปรับเปลี่ยนข้อมูล (Recode) เพื่อประสิทธิภาพที่จะเพิ่มขึ้นในการรายงานผลการวิเคราะห์ โดยได้รวบรวมผลการลงคะแนนเสียงสำหรับพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงที่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ เข้าไว้ด้วยกัน (เรียกว่า พรรคการเมืองอื่น) และตัดส่วนของคำตอบที่ไม่ได้แสดงผลการลงคะแนนเสียงออก ดังนั้น ในการวิเคราะห์ตัวแปรการลงคะแนนเสียงนี้ คำตอบที่มีสำหรับการวิเคราะห์จึงมีเพียง ๓ คำตอบ คือ พรรคพลังประชาชน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคการเมืองอื่น

ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (Socioeconomics Characteristics)

กลุ่มของตัวแปรที่ถูกนำมาใช้ในส่วนของการวัดลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (Socioeconomics Characteristics) มีดังนี้

- **ระดับการศึกษา (D3)** เป็นการวัดระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้สำเร็จการศึกษา โดยคำตอบสำหรับคำถามนี้แบ่งเป็น ๘ ระดับดังนี้ คือ (๑) ไม่ได้ศึกษา (๒) ไม่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (๓) สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (๔) ไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (๕) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (๖) โรงเรียนพาณิชย์/โรงเรียนอาชีวศึกษา (๗) ไม่สำเร็จการศึกษาระดับ

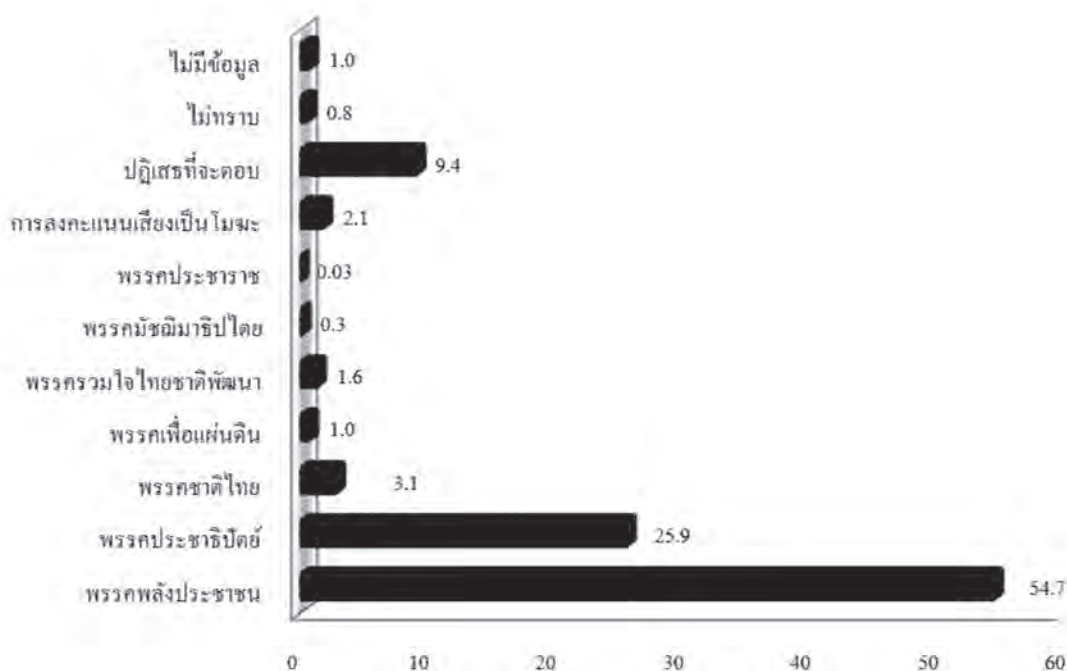
อุดมศึกษา และ (๘) สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- **ระดับรายได้ (D20)** เป็นการวัดระดับรายได้ในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำตอบสำหรับคำถามนี้แบ่งเป็น ๕ ช่วง ตั้งแต่ (๑) ไม่มีรายได้ (๒) น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน (๓) ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน (๔) ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน และ (๕) มากกว่า ๑๕,๐๐๑ บาทต่อเดือน

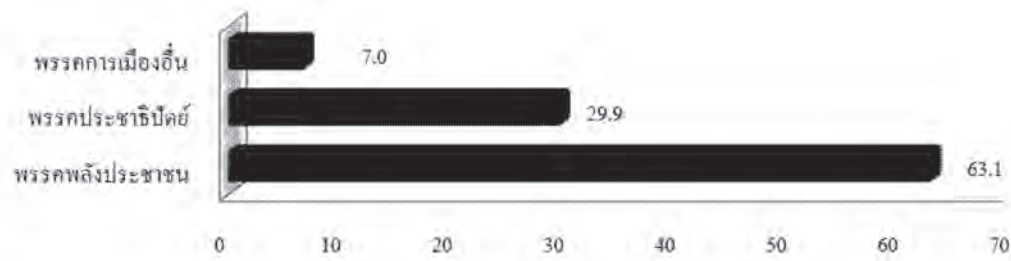
ในขณะเดียวกัน ตัวแปรอีก ๒ ตัวที่ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable) ในกรอบการศึกษานี้ แต่กึ่งยถิอได้ว่าเป็นตัวแปรที่ใช้วัดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามได้อีกทางหนึ่งก็คือ ตัวแปรที่บ่งบอกถึง อายุ (D1) และ เพศ (D2) ทั้งนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรตามกลุ่มนี้ได้ถูกแสดงไว้ในตารางที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑ ผลการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต (Q21d) (ร้อยละ)

ก. ผลการลงคะแนนเสียง (ทั้งหมด) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

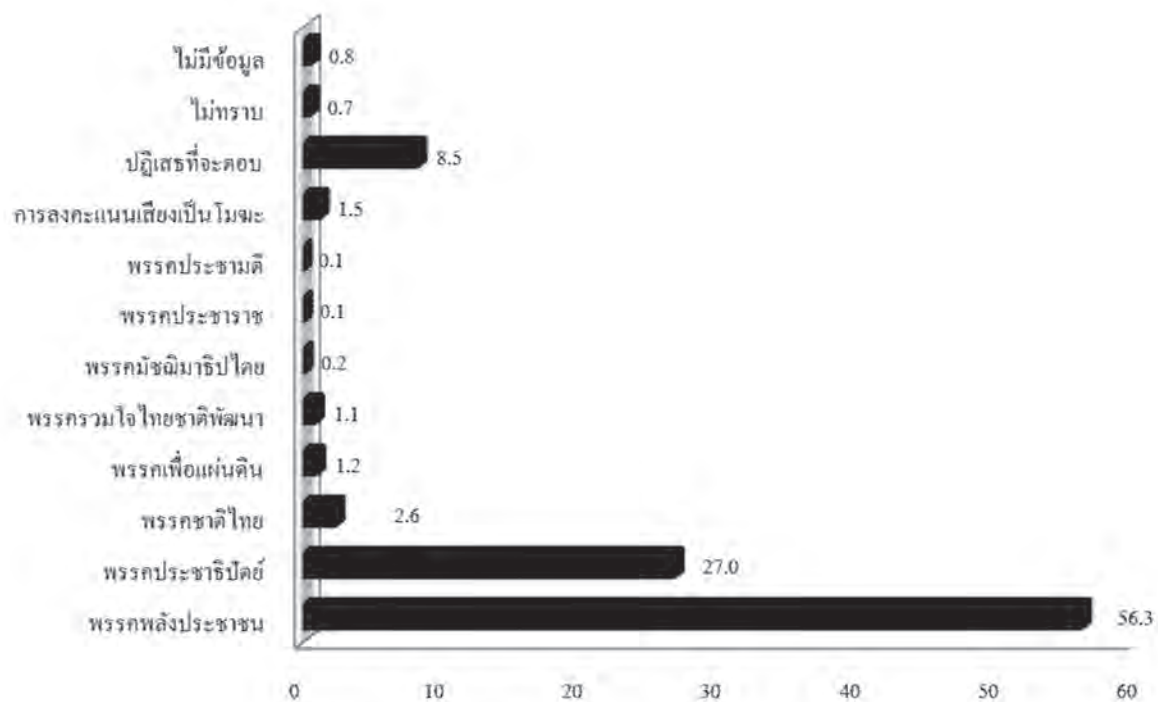

ข. ผลการลงคะแนนเสียง (หลังจากการปรับเปลี่ยนข้อมูล) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

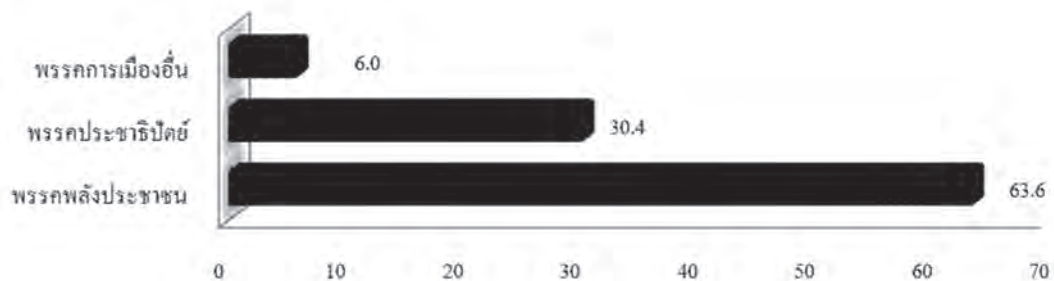

แผนภูมิที่ ๒ ผลการลงคะแนนเสียงของผู้ตอบแบบสอบถามในการเลือกตั้งแบบสัดส่วน (Q21c)

ก. ผลการลงคะแนนเสียง (ทั้งหมด) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ข. ผลการลงคะแนนเสียง (หลังจากการปรับเปลี่ยนข้อมูล) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

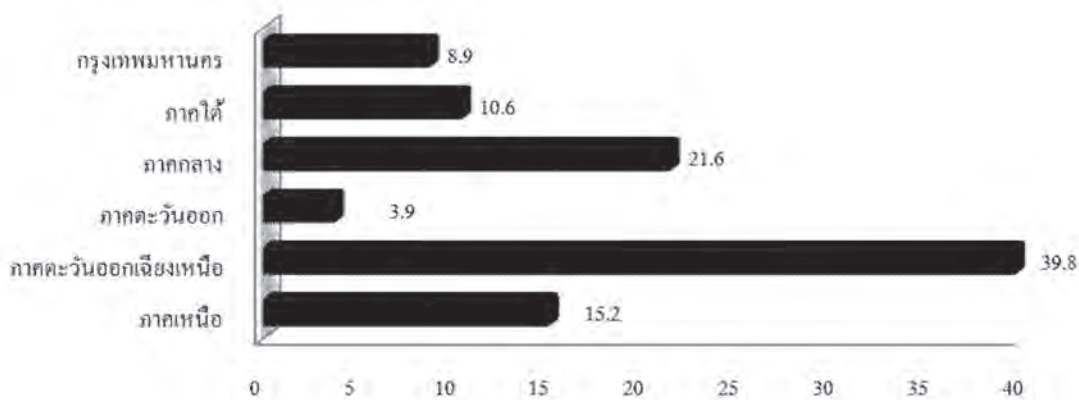

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย (Region)

โดยทั่วไปแล้วการแบ่งภูมิภาคที่อยู่อาศัยในประเทศไทยจะแบ่งออกเป็น ๕ ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร “กรุงเทพมหานคร” ขึ้นมาใหม่อีกตัวหนึ่งเพื่อเพิ่มเข้าไปในกลุ่มของตัวแปรที่แสดงภูมิภาคที่อยู่อาศัย ซึ่งการสร้างตัวแปร “กรุงเทพมหานคร” ได้มาจากการแยกผู้ตอบแบบสอบถามจากกรุงเทพมหานครออกมาจากผู้ตอบแบบสอบถามภาคกลาง และเหตุผลของ

การสร้างตัวแปร “กรุงเทพมหานคร” นี้ก็มาจากรหัสสมมติฐานที่ว่า บรรทัดฐานและการแสดงออกทางการเมืองของคนในกรุงเทพมหานครน่าจะมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความแตกต่างจากคนในภูมิภาคอื่นๆ ที่เป็นผลมาจากระดับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างและมีลักษณะเฉพาะซึ่งหล่อหลอมให้คนที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครสร้างเอกลักษณ์ทางการเมืองเฉพาะถิ่นขึ้นมาได้ (เอนก ๒๕๔๖) รายละเอียดของจำนวนผู้อยู่อาศัยแบ่งตามภูมิภาคสามารถดูได้จากแผนภูมิที่ ๓

แผนภูมิที่ ๓ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

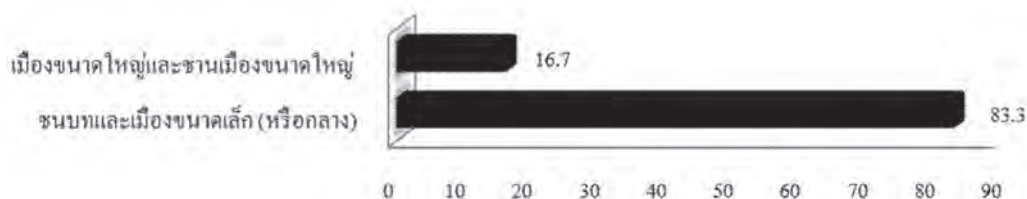

ถิ่นที่อยู่อาศัย (Urban/Rural)

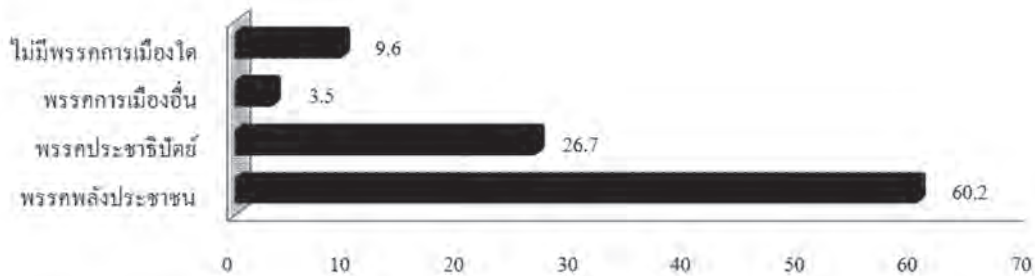
แผนภูมิที่ ๔ แสดงให้เห็นการกระจายตัวของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามตามถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งถูกจัดออกเป็น ๒ กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มที่ ๑ ผู้ที่อยู่ใน

ชนบทและเมืองขนาดเล็ก (หรือกลาง) และ กลุ่มที่ ๒ ผู้ที่อยู่ในเมืองขนาดใหญ่และชานเมืองขนาดใหญ่ จากแผนภูมิที่ ๔ จะเห็นว่า ร้อยละ ๘๓.๓ ของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มที่ ๑ และ ร้อยละ ๑๖.๗ อยู่ในกลุ่มที่ ๒

แผนภูมิที่ ๔ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตามถิ่นที่อยู่อาศัย (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

แผนภูมิที่ ๕ พรรคการเมืองที่สามารถจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่สำคัญที่สุดที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ (ร้อยละ) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ตัวแปร “ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง” ได้มาจากการถามผู้ตอบแบบสอบถามว่า “พรรคการเมืองที่จะสามารถจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐” แผนภูมิที่ ๕ แสดงจำนวนร้อยละของคำตอบของคำถามนี้ โดยจำนวนร้อยละที่ได้แสดงในแผนภูมินี้เป็นข้อมูลที่ได้ถูกปรับเปลี่ยนข้อมูล (Recode) เพื่อประสิทธิภาพที่จะเพิ่มขึ้นในการรายงานผลการวิเคราะห์แล้ว^๔ ซึ่งผลที่ได้มีดังนี้คือ ร้อยละ ๖๐.๒ คิดว่า พรรคพลังประชาชนจะเป็นพรรคการเมืองที่จะสามารถจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด โดยพรรคประชาธิปัตย์ได้รับความมั่นใจ ร้อยละ ๒๖.๗ และพรรคการเมืองอื่นๆ รวมกันได้รับความมั่นใจร้อยละ ๓.๕ อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ ๙.๖ ได้แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีพรรคการเมืองใดที่จะสามารถจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้

ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและความนิยมในพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมือง (Party Leader Images/Party Images)

ตารางที่ ๑ แสดงสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปร “ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง” ได้มาจากคำถาม (Q10a-h) ที่ว่า “ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับหัวหน้าพรรคการเมืองแต่ละ

พรรค หลังจากอ่านรายชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง กรุณาจัดอันดับจากมาตราวัด ๐-๑๐ โดยที่ ๐ หมายถึง ท่านไม่ชอบหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นอย่างมาก และ ๑๐ หมายถึง ท่านชอบหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นอย่างมาก” ข้อมูลในตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่า นายสมคิด สุนทรเวช หัวหน้าพรรคพลังประชาชน ได้รับค่าเฉลี่ยความนิยมมากที่สุดที่ ๖.๒ จากมาตราวัด ๐ ถึง ๑๐ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้รับค่าเฉลี่ยความนิยม ๕.๒ ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยอันดับที่สองในส่วนของหัวหน้าพรรคการเมืองที่เหลือได้รับคะแนนเฉลี่ย ๓.๕ ถึง ๔.๕

ในส่วนของตัวแปร “ความนิยมในพรรคการเมือง” ก็ได้มาจากคำถาม (Q9a-h) ที่ว่า “ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับพรรคการเมืองแต่ละพรรค หลังจากอ่านชื่อพรรค กรุณาจัดอันดับจากมาตราวัด ๐-๑๐ โดยที่ ๐ หมายถึงท่านไม่ชอบพรรคการเมืองนั้นอย่างมาก และ ๑๐ หมายถึงท่านชอบพรรคการเมืองนั้นอย่างมาก” ค่าเฉลี่ยที่ได้ออกมาจากการสอบถามที่ได้มาก็คล้ายกับผลที่ได้จากการวัดค่าความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมือง นั่นก็คือ พรรคที่ได้รับค่าเฉลี่ยความนิยมสูงสุด คือ พรรคพลังประชาชน (๖.๕) ตามมาด้วย พรรคประชาธิปัตย์ (๕.๐) และพรรคชาติไทย (๔.๓) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยความนิยมของพรรคการเมืองอื่นๆ อยู่ในระดับ ๓.๔ ถึง ๔.๓

^๔ กรณาดูแผนภูมิที่ ๔ สำหรับการแสดงผลข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการปรับเปลี่ยน

ตารางที่ ๑ รายละเอียดเชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรตาม (Independent Variables) (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ตัวแปรตาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)
ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ				
เพศ			๐	๑
อายุ	๔.๖	๑.๔	๑.๘	๙.๓
ระดับการศึกษา	๔.๓	๒.๐	๑	๘
ระดับรายได้ครัวเรือน	๓.๓	๑.๒	๑	๕
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง				
นายสมิคร สุนทรเวช	๖.๒	๓.๑	๐	๑๐
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	๕.๒	๓.๓	๐	๑๐
นายบรรหาร ศิลปอาชา	๔.๕	๒.๑	๐	๑๐
นายสุวิทย์ คุณกิตติ	๔.๑	๒.๐	๐	๑๐
พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร	๔.๑	๒.๐	๐	๑๐
นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์	๓.๔	๒.๐	๐	๑๐
นายเสนาะ เทียนทอง	๓.๖	๒.๐	๐	๑๐
นายประมวล รุจนเสรี	๓.๕	๑.๙	๐	๑๐
ความนิยมในพรรคการเมือง				
พรรคพลังประชาชน	๖.๕	๓.๑	๐	๑๐
พรรคประชาธิปัตย์	๕.๐	๓.๓	๐	๑๐
พรรคชาติไทย	๔.๓	๒.๐	๐	๑๐
พรรคเพื่อแผ่นดิน	๔.๑	๑.๙	๐	๑๐
พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา	๓.๙	๑.๙	๐	๑๐
พรรคสมัคริทธิมาธิปไตย	๓.๕	๑.๙	๐	๑๐
พรรคประชากรชา	๓.๕	๑.๙	๐	๑๐
พรรคประชามติ	๓.๔	๑.๙	๐	๑๐

ผลการวิเคราะห์ และการแปลผลทางสถิติ

การลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต

ตารางที่ ๒ แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติ Multinomial Logit Regression^{๑๐} เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ที่แบ่งออกมาได้เป็น ๓ กลุ่มหลักๆ ได้แก่ (๑) กลุ่มสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (๒) กลุ่มภูมิภาคที่อยู่อาศัยและถิ่นที่อยู่อาศัย และ (๓) กลุ่มภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง และความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง) กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขต โดยในคอลัมน์ที่ ๑ แสดงรายชื่อของตัวแปรต้นที่ถูกนำมาใช้ในกรอบวิเคราะห์ และตัวเลขในคอลัมน์ที่ ๒ และ ๓ แสดงถึงค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ที่ได้จากการเปรียบเทียบการลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สมัครของพรรคพลังประชาชน และผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สมัครของพรรคพลังประชาชน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติในตารางที่ ๒ ได้แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต้นที่อยู่ในกลุ่มของกลุ่มตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย โดยเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในกลุ่มนี้ที่นอกจากจะมีนัยสำคัญทางสถิติ (Statistically Significant) แล้วยังมีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ในขณะที่ค่าสถิติของ

ตัวแปรต้นตัวอื่นๆ ไม่ได้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถกล่าวได้ว่าตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการอธิบายผลทางสถิติจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นในย่อหน้าที่ผ่านมาจะสามารถแสดงให้เห็นอิทธิพลของตัวแปรต้นเหล่านี้ที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ แต่การอธิบายผลในรูปแบบดังกล่าวไม่ได้ให้คำตอบที่สมบูรณ์แบบตามที่ต้องการวิจัยนี้ต้องการ เพราะรูปแบบการอธิบายผลในวิธีนี้เป็นการบอกเพียงแค่ว่าการเปลี่ยนแปลงในค่าของตัวแปรต้นนั้นจะมีผลต่อการเลือกพรรคหนึ่งกับพรรคที่ถูกนำมาเป็นตัวเปรียบเทียบเพียงเท่านั้น^{๑๑} ไม่ได้แสดงให้เห็นอิทธิพลของตัวแปรต้นเหล่านี้ที่มีต่อแนวโน้มในการเลือกพรรคการเมืองทั้งหมดในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการแปลค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจากการใช้วิธีทางสถิติ Multinomial Logit Regression นั้น มีความแตกต่างไปจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ Ordinal Least Square Regression (OLS) อย่างสิ้นเชิง โดยทั่วไป การแปลค่าสัมประสิทธิ์ของ OLS นั้นสามารถใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นนั้นๆ อธิบายอิทธิพลที่มีต่อตัวแปรตามได้อย่างตรงไปตรงมา แต่สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของ Multinomial Logit Regression นั้น การแปลค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นโดยตรงจะทำได้ เพราะอิทธิพลของตัวแปรต้นตัวใดตัวหนึ่งที่มีต่อตัวแปรตามนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับค่าของตัวแปรอื่นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับค่าของตัวแปรต้นตัวอื่นๆ อีกด้วย (Long 1997)

^{๑๐} เหตุผลที่ใช้วิธีทางสถิติแบบ Multinomial Logit Regression เพราะตัวแปรต้นที่นำมาวิเคราะห์เป็นตัวแปรแบบนามมาตรา (Long 1997)

^{๑๑} ในกรณีนี้ก็คือ การเปรียบเทียบแนวโน้มการลงคะแนนเสียงให้พรรคประชาธิปัตย์กับพรรคพลังประชาชน ในคอลัมน์ที่ ๒ และแนวโน้มการลงคะแนนเสียงให้พรรคการเมืองอื่นๆ กับพรรคพลังประชาชน ในคอลัมน์ที่ ๓

ตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ - ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
(ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ตัวแปรตาม	พรรคประชาธิปัตย์/ พรรคพลังประชาชน	พรรคการเมืองอื่นๆ/ พรรคพลังประชาชน
ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ		
อายุ	๐.๐๓ (๐.๐๒)	- ๐.๐๐๐๙ (๐.๐๒)
เพศ	- ๐.๒๕ (๐.๔๓)	- ๐.๘๒ (๐.๔๒)
ระดับรายได้ครัวเรือน	- ๐.๐๘ (๐.๒๓)	๐.๑๕ (๐.๒๓)
ระดับการศึกษา	- ๐.๑๗ (๐.๑๕)	- ๐.๒๐ (๐.๑๒)
ภูมิภาคที่อยู่อาศัย+		
ภาคเหนือ	๑.๖๕** (๐.๘๓)	๑.๑๓ (๐.๘๖)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- ๐.๑๓ (๐.๘๒)	๐.๙๓ (๐.๖๓)
ภาคตะวันออก	๒.๘๖** (๑.๒๓)	- ๓๗.๒๑*** (๑.๑๖)
ภาคกลาง	๐.๔๒ (๐.๘๖)	๑.๐๙ (๐.๗๕)
ภาคใต้	๑.๑๗ (๑.๒๕)	- ๓๙.๑๘*** (๐.๙๘)
ถิ่นที่อยู่อาศัย	๑.๑๘ (๐.๗๘)	๐.๕๙ (๐.๖๖)
ความนิยมในหัวหน้าพรรค		
นายสมัคร สุนทรเวช	- ๐.๔๔*** (๐.๑๐)	- ๐.๓๒*** (๐.๑๐)
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	๐.๗๐*** (๐.๑๒)	- ๐.๐๓ (๐.๑๑)
นายบรรหาร ศิลปอาชา	- ๐.๔๒*** (๐.๑๖)	๐.๑๘ (๐.๑๓)
นายสุวิทย์ คุณกิตติ	๐.๐๙ (๐.๑๙)	- ๐.๑๘ (๐.๑๓)

ตัวแปรตาม	พรรคประชาธิปัตย์/ พรรคพลังประชาชน	พรรคการเมืองอื่นๆ/ พรรคพลังประชาชน
พลเอกเซษฐา ฐานะจาโร	- ๐.๐๐๔ (๐.๑๘)	๐.๔๒*** (๐.๑๓)
นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์	๐.๒๖ (๐.๒๓)	๐.๒๒ (๐.๒๒)
นายเสนาะ เทียนทอง	- ๐.๑๙ (๐.๑๓)	- ๐.๓๗* (๐.๒๒)
นายประมวล รุจนเสรี	๐.๐๐๓ (๐.๒๐)	๐.๐๕ (๐.๑๘)
ภาพลักษณ์พรรคการเมือง (พรรคที่สามารถจัดการปัญหาทางการเมืองได้)++		
พรรคพลังประชาชน	- ๒.๙๐*** (๐.๖๑)	- ๒.๐๘*** (๐.๕๑)
พรรคประชาธิปัตย์	๒.๒๑*** (๐.๕๗)	๑.๐๕ (๐.๖๗)
พรรคการเมืองอื่น	- ๐.๒๙ (๑.๑๖)	๒.๔๙*** (๐.๘๑)
Constants	- ๑.๕๙ (๑.๗๕)	- ๐.๗๗ (๑.๔๐)
Pseudo R ²	๐.๗๐	
Log pseudolikelihood	- ๒๐๒.๒๖๙	
Number of Observations	๘๒๙	

หมายเหตุ:

๑. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติจากการใช้ multinomial logistic regression โดยมีผลการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขตเป็นตัวแปรต้น โดยมีพรรคพลังประชาชนเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category) – ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บคือ Standard Errors
๒. *p < .10, **p < .05, ***p < .01 (two tailed).
- + กรุงเทพมหานครเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category)
- ++ ไม่มีพรรคการเมืองใดเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category)

ทั้งนี้ วิธีการที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์และแสดงผลของความสัมพันธ์หรืออิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามในวิธีทางสถิติแบบ Multinomial Logit Regression นั้น คือ การหาค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probability) และการเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของค่าความน่าจะเป็นเมื่อค่าของตัวแปร

ต้นได้เปลี่ยนค่าไป (Long 1997)

ตารางที่ ๓ (ก ถึง ข) แสดงค่าความความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ (แบบแบ่งเขต) แปรผันตามค่าความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง

(ค่าความนิยมสูง คือ ค่านิยมเฉลี่ยบวกค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความนิยมต่ำ คือ ค่านิยมเฉลี่ยลบค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) โดยค่าความน่าจะเป็นเหล่านี้ได้มาจากการคำนวณจากการตั้งค่าตัวแปรต้นที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ยกเว้นตัวแปรเพศได้ตั้งไว้เป็นค่าแสดงความเป็นเพศชาย ค่าตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัยไว้ที่ค่าการอาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กถึงกลาง และค่าตัวแปรภูมิภาคที่อยู่อาศัยตั้งไว้ที่ค่าแสดงภูมิภาคที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร^{๑๖} และตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่ตั้งค่าไว้ว่าไม่มีพรรคการเมืองใดที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๓ (ก ถึง ข) จึงเป็นค่าความน่าจะเป็นของ “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กถึงกลาง อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยครอบครัวมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ค่าความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมืองอื่นๆ อยู่ในระดับเฉลี่ย (Mean) และไม่ได้คิดว่าจะมีพรรคการเมืองใดจะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้”

ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๓ (ก ถึง ข) แสดงค่าความน่าจะเป็นของการลงคะแนนเสียงให้แก่แต่ละพรรคเมื่อค่าความนิยมของแต่ละหัวหน้าพรรคเปลี่ยนไป โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคการเมืองต่างๆ ดังจะเห็น

ได้ว่า เมื่อระดับความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเปลี่ยนไปจากระดับต่ำขึ้นสู่ระดับสูง ค่าความน่าจะเป็นในแนวโน้มที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองนั้นนอกจากจะเพิ่มขึ้นสูงแล้วยังทำให้ได้รับการเลือกตั้งอีกด้วย^{๑๗} ตัวอย่างเช่น ในกรณีของการลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ จะเห็นได้ว่า เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความนิยมต่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะในระดับต่ำแล้ว โอกาสที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์นั้นมีเพียงร้อยละ ๒ ในขณะที่โอกาสที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครของพรรคพลังประชาชนนั้นถึงร้อยละ ๘๕ และร้อยละ ๑๓ สำหรับพรรคการเมืองอื่นๆ ซึ่งหมายความว่าในกรณีนี้ผู้สมัครของพรรคพลังประชาชนจะได้คะแนนเสียงอย่างแน่นอน แต่เมื่อระดับความนิยมต่อนายอภิสิทธิ์ ได้ยกระดับสู่ระดับสูงแล้วนั้น ค่าความน่าจะเป็นในแนวโน้มการเลือกผู้สมัครได้เปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม นั่นคือโอกาสที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์นั้นเพิ่มขึ้นสูงไปถึงร้อยละ ๖๐ ในขณะที่โอกาสที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครของพรรคพลังประชาชนนั้นลดลงไปเหลือเพียงร้อยละ ๓๖ และเหลือเพียงร้อยละ ๔ สำหรับพรรคการเมืองอื่นๆ นั่นก็หมายความว่า ในกรณีนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ สำหรับกรณีของพรรคพลังประชาชน แม้ความนิยมในระดับที่ต่ำในตัวนายสมัคร สุนทรเวชจะไม่ทำให้โอกาสในการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครของพรรคพลังประชาชนลดลง แต่ระดับความนิยมที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้โอกาสที่จะได้รับชัยชนะนั้นเกือบจะเป็นการันตีก็ได้

^{๑๖} เหตุที่ผู้วิจัยตั้งค่าตัวแปรที่อยู่อาศัยมาจากการเหตุผลหลักที่ว่า การกระจายตัวของการรายงานการเลือก ส.ส. (แบบแบ่งเขต) ของผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกับผลการเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต) ตามจริงมากที่สุดกว่าทุกๆ ภาค ดังนั้น ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณมาได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสะท้อนค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริงได้ใกล้เคียงที่สุด

^{๑๗} ยกเว้นในกรณีของ นายสุวิทย์ คุณกิตติ และนายเสนาะ เทียนทอง ที่มีผลไปในทางตรงกันข้าม - การวิเคราะห์ผลข้อค้นพบนี้จะอธิบายในส่วนต่อไป

ตารางที่ ๓ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ
ตามความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง - แบบแบ่งเขต (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ก. นายสมัคร สุนทรเวช			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๙๑	๐.๐๔	๐.๐๕
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๔๙	๐.๓๑	๐.๒๐
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๔๒** [๐.๑๘,๐.๖๖]	- ๐.๒๘** [- ๐.๕๓, - ๐.๐๒]	- ๐.๑๕* [- ๐.๓๒, - ๐.๐๐๑]
ข. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๓๖	๐.๖๐	๐.๐๔
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๘๕	๐.๐๒	๐.๑๓
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- ๐.๔๙** [- ๐.๘๓, ๐.๑๖]	๐.๕๘** [๐.๑๙, ๐.๙๘]	- ๐.๐๙ [- ๐.๒๔, ๐.๐๗]
ค. นายบรรหาร ศิลปอาชา			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๙	๐.๐๕	๐.๑๖
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๖๘	๐.๒๖	๐.๐๖
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๑๑ [- ๐.๑๖, ๐.๓๘]	- ๐.๒๑ [- ๐.๔๙, ๐.๐๗]	๐.๑๐ [- ๐.๐๔, ๐.๒๔]
ง. นายสุวิทย์ คุณกิตติ			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๘	๐.๑๔	๐.๐๘
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๕	๐.๑๐	๐.๑๕
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๐๓ [- ๐.๑๗, ๐.๒๒]	๐.๐๔ [- ๐.๑๒, ๐.๒๐]	- ๐.๐๗ [- ๐.๐๒, ๐.๐๕]
จ. พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๖๘	๐.๑๐	๐.๒๒
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๘๓	๐.๑๒	๐.๐๕
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- ๐.๑๕ [- ๐.๓๘, ๐.๐๙]	- ๐.๐๒ [- ๐.๑๗, ๐.๑๒]	๐.๑๗* [๐.๐๐๐๔, ๐.๓๓]

ฉ. นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๐	๐.๑๖	๐.๑๔
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๘๖	๐.๐๗	๐.๐๗
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- ๐.๑๖ [- ๐.๔๐, ๐.๐๗]	๐.๐๙ [- ๐.๑๑, ๐.๒๙]	๐.๐๗ [- ๐.๑๐, ๐.๒๓]
ช. นายเสนาะ เทียนทอง			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๘๕	๐.๐๙	๐.๐๖
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๖๕	๐.๑๕	๐.๒๐
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๒๐* [๐.๐๐๑, ๐.๔๐]	- ๐.๐๖ [- ๐.๑๙, ๐.๐๘]	- ๐.๑๔ [- ๐.๓๙, ๐.๑๐]
ซ. นายประมวล รุนเสรี			
ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๖	๐.๑๒	๐.๑๒
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๘	๐.๑๒	๐.๑๐
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- ๐.๐๒ [- ๐.๒๑, ๐.๑๘]	-๐.๐๐๑+ [- ๐.๑๕, ๐.๑๕]	๐.๐๒ [- ๐.๑๒, ๐.๑๕]

หมายเหตุ

๑. ค่าเฉลี่ยความนิยมของนายสมักร สุนทรเวช คือ ๖.๑๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๓.๐๕ ค่าเฉลี่ยความนิยมของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ คือ ๕.๓๓ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๓.๑๘ ค่าเฉลี่ยความนิยมของนายบรรหาร ศิลปอาชา คือ ๔.๔๘ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๒.๐๔ ค่าเฉลี่ยความนิยมของพลเอกเซษฐา ฐานะจาโร คือ ๔.๒๕ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๑.๙๓

๒. * $p < .10$, ** $p < .05$ ตัวเลขในวงเล็บด้านล่าง คือ ค่าช่วงความเชื่อมั่นที่ ๙๑ % และ ๙๕ % (confidence interval) ของค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น ทั้งนี้ หากช่วงความเชื่อมั่นของค่าความแตกต่างไม่ได้มีค่าศูนย์รวมอยู่ด้วย ก็จะถือว่าค่าความแตกต่างนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ

+ ค่าที่ได้จากการปัดค่าตัวเลขค่าความน่าจะเป็น

อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบเพียงการเพิ่มขึ้น (หรือลดลง) ของความน่าจะเป็นในการเลือกผู้สมัครของแต่ละพรรคเมื่อระดับความนิยมเปลี่ยนไปนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการแสดงให้เห็นอิทธิพลและความสำคัญที่แท้จริงของ “ความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมือง” ที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับพรรคใดพรรคนั้น กล่าวในอีกแง่หนึ่งได้ว่าการพิจารณาเพียงแค่ว่าความน่าจะเป็นเพียงอย่าง

เดียวไม่ได้ทำให้เราได้หลักฐานและข้อมูลที่เพียงพอในการอนุมานอิทธิพลของความนิยมของประชาชนที่มีต่อหัวหน้าพรรคการเมืองต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่อย่างใด

ในที่นี้ กระบวนการที่จะนำมาซึ่งหลักฐานยืนยันอิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงนั้น จะมาจากการ

พิจารณาใน ๒ ประเด็น คือ (๑) การพิจารณาว่าค่าความแตกต่างของความน่าจะเป็น “มีนัยสำคัญทางสถิติ” หรือไม่ และ (๒) การพิจารณาว่าทิศทางและขนาดของค่าความน่าจะเป็นและค่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีผลทำให้โอกาสของผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งหรือได้ชัยชนะเหนือผู้สมัครคนอื่นๆ มากขึ้นหรือไม่

ค่าความแตกต่างที่แสดงในตารางที่ ๓ ได้แสดงรูปแบบอิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงที่สามารถจัดไว้ได้ใน ๔ รูปแบบ ด้วยกันคือ

- (๑) ในกรณีของระดับความนิยมในตัวนายสมัครสุนทรเวช (หัวหน้าพรรคพลังประชาชน) และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) ที่ค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นที่นอกจากจะมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วการเพิ่มขึ้นของค่าความน่าจะเป็นก็ส่งผลต่อโอกาสการได้รับการเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังจะเห็นได้ว่า หากระดับความนิยมในตัวนายสมัครสุนทรเวชเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงนั้นแนวโน้มที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนนั้นจะเลือกผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชนจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๔๒ และแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองอื่นที่อาจจะมีน้อยกว่าได้ลดลงไปอีก ในกรณีนี้คือพรรคประชาธิปัตย์ลดลงไปถึงร้อยละ ๒๘ และแนวโน้มในการเลือกพรรคการเมืองอื่นๆ ที่มีอยู่ในระดับที่น้อยอยู่แล้ว ก็ลดลงไปอีกถึงร้อยละ ๑๕ ในขณะที่เดียวกัน หากระดับความนิยมในตัวนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงแนวโน้มที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนนั้นจะเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์จะเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ ๕๘ (จากร้อยละ ๒ เป็นร้อยละ ๖๐) และแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชน

ที่อยู่ในระดับที่สูงมาก่อนก็ลดลงไปถึงร้อยละ ๔๙ และพรรคการเมืองอื่นๆ ที่แนวโน้มในการเลือกมีน้อยอยู่ก่อนแล้ว ก็ลดลงไปอีกถึงร้อยละ ๙

- (๒) ในกรณีของระดับความนิยมในตัวนายบรรหาร ศิลปอาชา (หัวหน้าพรรคชาติไทย) และนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ (หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) และนายประมวล รุจนเสรี (หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) ที่ค่าความแตกต่างในการเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ ตามความผันแปรของความนิยมในตัวนายบรรหาร นายประชัย และนายประมวล นั้นแม้จะเพิ่มขึ้น (เล็กน้อย) แต่ก็ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่เพิ่มโอกาสการได้รับเลือกตั้ง

- (๓) ในกรณีของระดับความนิยมในตัว พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร (หัวหน้าพรรคภูมิใจไทยชาติพัฒนา) ที่ค่าความแตกต่างในการเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ ตามความผันแปรของความนิยมในตัวพลเอกเชษฐา เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเพิ่มขึ้นก็ไม่ได้อยู่ในระดับที่สูงมากนัก

- (๔) ในกรณีของระดับความนิยมของนายสุวิทย์ คุณกิตติ (หัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน) และนายเสนาะ เทียนทอง (หัวหน้าพรรคประชากร) ที่ค่าความแตกต่างในการเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ ตามความผันแปรของความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคเหล่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทิศทางที่แสดงออกมาแสดงให้เห็นว่าเมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นกลับทำให้โอกาสในการเลือกผู้สมัครจากพรรคเหล่านี้ลดลง

อย่างไรก็ดี การที่รูปแบบอิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงนั้นมีถึง ๔ รูปแบบอาจทำให้ผู้อ่านหลายๆ คนเกิดความไม่มั่นใจในอิทธิพลของปัจจัยด้านความ

นิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต) ว่ามีจริงตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยขอกล่าวว่า ถึงแม้ว่าผลทางสถิติได้ทำให้เกิดรูปแบบของความสัมพันธ์ออกมาเป็นถึง ๔ รูปแบบ แต่ผู้วิจัยขอชี้ให้เห็นว่าจากรูปแบบทั้ง ๔ รูปแบบนี้ สามารถถูกรูปให้เหลือเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ไว้เพียง ๒ แบบแผน คือ (๑) ความสัมพันธ์ของความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองขนาดใหญ่ (ระดับชาติ)^{๑๔} กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่เมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้โอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครที่จะเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน และ (๒) ความสัมพันธ์ของความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองขนาดกลางและเล็กกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่เมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นแต่กลับไม่ส่งผลต่อโอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือเมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นแต่โอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครกลับลดลง

มาถึงจุดนี้ ผู้อ่านหลายคนยังคงรอที่จะได้รับคำตอบจากคำถามที่ว่า “อิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงนั้นมีอยู่จริงหรือไม่” ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวไว้ดังนี้ คือ จากการสรุปความสัมพันธ์ให้เห็นเป็น ๒ แบบแผนนี้ ทำให้ผู้วิจัยไม่อาจตอบได้ว่า อิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงนั้นไม่มีอยู่จริง แต่ขอตอบว่า **อิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อหัวหน้าพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงนั้นมีผลในกรณีของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ แต่ไม่มีผลต่อพรรคการเมืองขนาดเล็ก**

โดยคำอธิบายสำหรับคำตอบดังกล่าวนี้มาจากการนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้กล่าวถึงในหลายย่อ

หน้าที่ผ่านมารวมเข้ากับข้อสังเกตจากแนวคิดทางด้านพรรคการเมืองและภูมิศาสตร์การเมืองของประเทศไทย ในแง่ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของขนาดของพรรคการเมือง และการแบ่งประเภทพรรคการเมือง จึงทำให้เกิดคำตอบและข้อสรุปดังกล่าวขึ้น นั่นก็คือว่า เหตุผลที่ความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและพรรคประชาธิปัตย์ (ซึ่งเป็นพรรคขนาดใหญ่) ส่งผลต่อโอกาสการได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครของพรรค แต่ความนิยมของหัวหน้าพรรคการเมืองอื่นๆ (ซึ่งเป็นพรรคขนาดกลางหรือเล็ก) ไม่ส่งผลต่อโอกาสการได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครของพรรคแต่อย่างใด นั่น มีสาเหตุจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์การเมืองที่เข้ามามีส่วนก็คือ ขนาดของพรรคการเมืองและสถานะการเป็น “พรรคการเมืองระดับชาติ”

เพราะการเป็นพรรคการเมือง “ขนาดใหญ่และระดับชาติ” ทำให้การดำเนินงานและกิจกรรมทางการเมืองของพรรคประเภทนี้กินพื้นที่กว้างขวางครอบคลุมทั่วประเทศ นั่นหมายถึงการมีโอกาสทำให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้จักและคุ้นเคยกับพรรคการเมืองและบุคลากรของพรรค รวมถึงการก่อเกิดทัศนคติและความรู้สึกร่วมต่อพรรคในตัวประชาชน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ของความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมืองที่แตกต่างกันตามขนาดและประเภทของพรรคการเมือง จึงถูกอธิบายด้วยเหตุดังกล่าว

และที่สำคัญ จากการสังเกตข้อเท็จจริงทางการเมืองและผลการเลือกตั้งจะเห็นได้ว่า การได้รับชัยชนะของผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดกลางและเล็กนั้นมักจะขึ้นอยู่กับความสามารถและความสัมพันธ์กับประชาชนพื้นที่เฉพาะตัวของผู้สมัครมากกว่าการ

^{๑๔} พรรคการเมืองที่ (๑) มีการดำเนินงานและกิจกรรมทางการเมืองที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ (๒) จำนวน ส.ส. เก่าที่สังกัดพรรคในขณะที่มีการเลือกตั้ง และ (๓) เคยได้มีโอกาสในการเป็นพรรคแกนนำในการบริหารประเทศ (หัวหน้าพรรคได้เป็นนายกรัฐมนตรี)

ได้รับการส่งเสริมจากภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง ต้นสังกัด ยิ่งไปกว่านั้น เรามักจะเห็นว่าผู้สมัคร ส.ส. จากพรรคการเมืองขนาดกลางและเล็กนั้นมักจะเป็น ผู้สมัครที่มีประสบการณ์ทางการเมืองสูง (เป็นอดีต ส.ส.) และเป็นที่รู้จักของคนในพื้นที่เป็นอย่างดี ซึ่ง แตกต่างไปจากผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่ บางคนซึ่งเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ยังไม่เป็นที่รู้จักในสังคม วงกว้างมากนัก แต่ได้รับเลือกเข้ามาจากอานิสงส์ของ ภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรคและพรรคการเมือง และ กระแสทางการเมืองในขณะที่มีการเลือกตั้ง และเหตุนี้ เองที่ทำให้ ส.ส. (ใหม่) ประเภทนี้ ได้รับ ฉายาว่า “ส.ส. หมาหลง” หรือ ส.ส. “แถวสอง”

ตารางที่ ๔ ส่วนบนแสดงค่าความน่าจะเป็นของ แนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ แปรผันตามภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในความสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองในสายตาของ ประชาชน โดยค่าความน่าจะเป็นที่แสดงเป็นค่าความ น่าจะเป็นที่ได้จากการตั้งค่าตัวแปรต้นไว้ดังนี้ คือ เป็น “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็ก ถึงกลาง อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร^{๑๔} มีการศึกษา ระดับมัธยมปลาย โดยครอบครัวมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน และมีค่าความนิยม ในหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งหมดอยู่ในระดับกลาง (Mean)” โดยส่วนล่างของตารางแสดงความแตกต่าง ของค่าความน่าจะเป็นแปรผันตามการตั้งค่าตัวแปร “ภาพลักษณ์พรรคการเมืองในความสามารถของการ แก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้”

ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๔ แสดงให้ เห็นถึงอิทธิพลของตัวแปรภาพลักษณ์ของ พรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งได้อย่างดี กล่าวในอีกแง่หนึ่งได้ว่า เป็นการย้ำ ถึงพลังในการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งของคนไทยของทฤษฎี Valence Politics Model ดังจะเห็นได้จากการพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่ได้ในส่วนบนกับค่าความแตกต่างในแนวทแยง ในส่วนล่างของตารางที่ ๔ นี้ จะเห็นได้ว่าหากผู้มีสิทธิ เลือกตั้งคิดว่าพรรคพลังประชาชนจะสามารถแก้ไข ปัญหาทางการเมืองได้ ค่าความน่าจะเป็นที่ผู้มีสิทธิ จะเลือกผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชนจะสูงถึง ร้อยละ ๔๗ หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคิดว่าพรรคประชาธิปัตย์สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ค่าความ น่าจะเป็นจะอยู่ที่ร้อยละ ๕๐ และร้อยละ ๖๐ หากผู้มี สิทธิเลือกตั้งคิดว่าพรรคการเมืองอื่นๆ สามารถแก้ไข ปัญหาทางการเมืองได้

อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบเพียงการเพิ่มขึ้น (หรือลดลง) ของความน่าจะเป็นในการเลือกผู้สมัคร ของแต่ละพรรคเมื่อภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง เปลี่ยนไปนั้น อาจจะไม่เพียงพอต่อการแสดงให้เห็น อิทธิพลและความสำคัญที่แท้จริงของ “ภาพลักษณ์ของ พรรคการเมือง” ที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ให้กับผู้สมัครของพรรค แต่จะต้องมาจากการพิจารณา ใน ๒ ประเด็นคือ (๑) การพิจารณาว่าค่าความแตกต่าง ของความน่าจะเป็น “มีนัยสำคัญทางสถิติ” หรือไม่ และ (๒) การพิจารณาว่าทิศทางและขนาดของค่า ความน่าจะเป็นและค่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อโอกาสของผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งหรือ ได้รับชัยชนะเหนือผู้สมัครจากพรรคอื่นมากขึ้นหรือไม่

^{๑๔} เหตุที่ผู้วิจัยตั้งค่าตัวแปรที่อยู่อาศัยมาจากเหตุผลหลักที่ว่า การกระจายตัวของการรายงานการเลือก ส.ส. (แบบแบ่งเขต) ของผู้ตอบ แบบสอบถามในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกับผลการเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต) ตามจริงมากที่สุดกว่า ทุกๆ ภาค ดังนั้น ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณมาได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสะท้อนค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริง

ซึ่งการผ่านเกณฑ์การพิจารณาทั้งสองจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของภาพลักษณ์พรรคการเมืองกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียงได้เป็นอย่างดี โดยหมายความว่าหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งเชื่อว่าพรรคใดพรรคหนึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ได้

เมื่อเปรียบเทียบหรือเปลี่ยนจากสถานการณ์ที่ไม่คิดว่าจะมีพรรคใดทำได้ โอกาสที่ผู้สมัครจากพรรคนั้นๆ จะได้รับเลือกตั้งก็จะเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่โอกาสของคู่แข่งจากพรรคอนั้นๆ จะลดลงไป

ตารางที่ ๔ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ ตามภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในความสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมือง - แบบแบ่งเขต

(ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
พรรคพลังประชาชน	๐.๔๗	๐.๐๑	๐.๐๒
พรรคประชาธิปัตย์	๐.๓๖	๐.๕๐	๐.๑๔
พรรคการเมืองอื่นๆ	๐.๓๖	๐.๐๔	๐.๖๐
ไม่มีพรรคการเมืองใด	๐.๗๗	๐.๑๒	๐.๑๑
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นของภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง			
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคพลังประชาชน	๐.๒๐* [๐.๐๓, ๐.๓๘]	- ๐.๑๑ [- ๐.๒๖, ๐.๐๕]	- ๐.๐๙ [- ๐.๒๑, ๐.๐๓]
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคประชาธิปัตย์	- ๐.๔๑** [- ๐.๖๓, - ๐.๒๐]	๐.๓๘** [๐.๑๓, ๐.๖๒]	๐.๐๓ [- ๐.๑๓, ๐.๒๐]
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคการเมืองอื่นๆ	- ๐.๔๒** [- ๐.๗๘, - ๐.๐๕]	- ๐.๐๘ [- ๐.๒๓, ๐.๐๘]	๐.๔๙** [๐.๑๓, ๐.๘๖]

หมายเหตุ * $p < .10$, ** $p < .05$ ตัวเลขในวงเล็บด้านล่าง คือ ค่าช่วงความเชื่อมั่นที่ ๙๑ % และ ๙๕ % (confidence interval) ของค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น ทั้งนี้ หากช่วงความเชื่อมั่นของค่าความแตกต่างไม่ได้มีค่าศูนย์รวมอยู่ด้วย ก็จะถือว่าค่าความแตกต่างนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตัวเลขค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นในส่วนล่างของตารางที่ ๔ ที่แสดงค่าความแตกต่างระหว่างการไม่มีความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งกับการมีความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองนั้นๆ ได้ให้คำตอบที่ยืนยันถึงอิทธิพลของตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้ว่า ค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นของผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชน พรรคประชาธิปัตย์และพรรคการเมืองอื่นๆ นอกจากจะเพิ่มขึ้นแล้ว

ยังทำให้โอกาสการได้รับชัยชนะของผู้สมัครจากพรรคนั้นๆ จะสูงขึ้นเหนือพรรคคู่แข่งสูงขึ้นตามไปด้วย เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งคิดว่าพรรคนั้นจะสามารถจัดการกับปัญหาได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างการที่มีสิทธิเลือกตั้งคิดว่ามีความคิดว่ามีพรรคใดแก้ไขปัญหากับการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคิดว่าพรรคประชาธิปัตย์สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ แนวโน้มในการที่คนๆ นั้นจะเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์จะเพิ่มขึ้นอีก

ร้อยละ ๓๘ – ร้อยละ ๒๐ ในกรณีของพรรคพลังประชาชน และสูงถึงร้อยละ ๔๙ ในกรณีของพรรคการเมืองอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของถิ่นที่อยู่อาศัย (เมืองขนาดใหญ่ และชนเมืองขนาดใหญ่ หรือชนบทและเมืองขนาดเล็ก (หรือกลาง) ก็จะเห็นได้ว่าถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากผลวิเคราะห์ทางสถิติในตารางที่ ๕ ที่แสดงค่าความน่าจะเป็นของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ แปรผันตามถิ่นที่อยู่อาศัย โดยค่าความ

น่าจะเป็นที่แสดงเป็นค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการตั้งค่าตัวแปรต้นไว้ดังนี้ คือ เป็น “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร^{๑๖} มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยครอบครัวมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน และมีค่าความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งหมดอยู่ในระดับกลาง (Mean) และไม่คิดว่าจะมีพรรคการเมืองใดจะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้” โดยส่วนล่างของตารางแสดงความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นแปรผันตามการตั้งค่าตัวแปร “ถิ่นที่อยู่อาศัย”

ตารางที่ ๕ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ ตามถิ่นที่อยู่อาศัย – แบบแบ่งเขต (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ถิ่นที่อยู่อาศัย	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
เมืองขนาดใหญ่ และชนเมืองขนาดใหญ่	๐.๕๗	๐.๒๘	๐.๑๕
ชนบทและเมืองขนาดเล็ก (หรือกลาง)	๐.๗๗	๐.๑๒	๐.๑๑
	ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นของถิ่นที่อยู่อาศัย		
เมืองขนาดใหญ่ กับ ชนบทและเมืองขนาดเล็ก	- ๐.๒๐ [- ๐.๒๓, ๐.๐๘]	๐.๑๖ [- ๐.๐๗, ๐.๔๐]	๐.๐๔ [- ๐.๐๙, ๐.๑๗]

แม้จะเห็นว่าการมีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทและเมืองขนาดเล็ก (หรือกลาง) จะทำให้แนวโน้มในการเลือกพรรคพลังประชาชนมากกว่าพรรคอื่นๆ แต่ค่าความแตกต่างของความน่าจะเป็นที่แสดงในส่วนล่างของตารางที่ ๕ ได้แสดงให้เห็นว่า แม้ความแตกต่างจะปรากฏแต่ค่าความแตกต่างนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลให้ผู้วิจัยสรุปว่า การมีถิ่นที่อยู่อาศัยที่

แตกต่างกันไม่ได้ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

การลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน

ตารางที่ ๖ แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติ Multinomial Logit Regression^{๑๗} ของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบสัดส่วน โดยทั่วไป

^{๑๖} เหตุที่ผู้วิจัยตั้งค่าตัวแปรที่อยู่อาศัยมาจากเหตุผลหลักที่ว่า การกระจายตัวของการรายงานการเลือก ส.ส. (แบบแบ่งเขต) ของผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกับผลการเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต) ตามจริงมากที่สุดกว่าทุกๆ ภาค ดังนั้น ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณมาได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสะท้อนค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริง

^{๑๗} เหตุผลที่ใช้วิธีทางสถิติแบบ Multinomial Logit Regression ก็เพราะว่าตัวแปรต้นที่นำมาวิเคราะห์เป็นตัวแปรแบบนามมาตรา (Long 1997)

กรอบการวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้มีความคล้ายคลึงกับกรอบการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตอยู่มาก นั่นก็คือ ตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบแบ่งเขตส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบสัดส่วนเกือบทั้งหมด ยกเว้นตัวแปรในกลุ่มของภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและความนิยมในหัวหน้าพรรคที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้ตัวแปร “ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง” มาใช้ตัวแปร “ความนิยมในพรรคการเมือง” ด้วยเหตุผลที่ว่า ตัวแปรความนิยมในพรรคการเมืองน่าจะมีความเหมาะสมต่อการถูกนำมาใช้อธิบายเป็นมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่ถือเป็น “การเลือกพรรค” ไม่ใช่ “การเลือกคน” ที่เป็นจุดประสงค์ของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต^{๑๘}

ผลการวิเคราะห์ที่ได้ในตารางที่ ๖ ชี้ให้เห็นว่า ผลที่ได้นั้นมีความคล้ายคลึงกับผลที่ได้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตอยู่มาก นั่นก็คือ เราได้เห็นอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและความนิยมในพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (จากการดูทิศทางและการมีนัย

สำคัญทางสถิติ (Statistically Significant) ของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในกลุ่มนี้) อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้ ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านภูมิภาคที่อยู่อาศัยที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงยังคงปรากฏอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการอธิบายผลทางสถิติของการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตว่า เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์แบบสำหรับคำถามที่ถูกตั้งขึ้นในการวิจัยนี้ นั่นก็คือ ตัวแปรใดมีอิทธิพลในการอธิบายความเป็นไปหรือการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ดีที่สุด วิธีการพิจารณาทิศทางและการมีนัยสำคัญทางสถิติ (Statistically Significant) ของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นแต่เพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอ จึงต้องหาค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probability) ของการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม และการเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของค่าความน่าจะเป็นในตัวแปรตามเมื่อค่าของตัวแปรต้นได้เปลี่ยนค่าไป (Long 1997)

^{๑๘} อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทดลองใช้ตัวแปร “ความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง” ในกรอบการวิเคราะห์นี้ พบว่าผลที่ได้ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ตารางที่ ๖ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ - ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ตัวแปรตาม	พรรคประชาธิปัตย์/ พรรคพลังประชาชน	พรรคการเมืองอื่นๆ/ พรรคพลังประชาชน
สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ		
อายุ	๐.๐๐๔ (๐.๐๒)	๐.๐๒ (๐.๐๒)
เพศ	- ๐.๕๔ (๐.๕๑)	- ๐.๗๐ (๐.๔๔)
ระดับรายได้ครัวเรือน	- ๐.๐๔ (๐.๒๔)	- ๐.๑๒ (๐.๒๕)
ระดับการศึกษา	- ๐.๑๐ (๐.๑๔)	- ๐.๑๔ (๐.๑๔)
ถิ่นที่อยู่อาศัย	- ๐.๓๕ (๐.๘๘)	๐.๗๕ (๐.๘๘)
ภูมิภาคที่อยู่อาศัย+		
ภาคเหนือ	๒.๑๒* (๑.๒๐)	๐.๘๖ (๑.๓๐)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- ๐.๔๙ (๐.๙๖)	- ๐.๕๙ (๐.๘๙)
ภาคตะวันออก	๒.๐๔ (๑.๔๘)	๓.๕๑** (๑.๗๑)
ภาคกลาง	๐.๗๘ (๐.๙๖)	๑.๔๘ (๐.๙๔)
ภาคใต้	๐.๗๑ (๐.๙๕)	- ๑.๔๒ (๑.๖๐)
ความนิยมในพรรคการเมือง		
พรรคพลังประชาชน	- ๐.๔๖*** (๐.๑๑)	- ๐.๓๕*** (๐.๑๑)
พรรคประชาธิปัตย์	๐.๗๖*** (๐.๑๑)	- ๐.๓๐*** (๐.๑๑)
พรรคชาติไทย	- ๐.๖๖*** (๐.๑๙)	๐.๒๕ (๐.๑๖)
พรรคเพื่อแผ่นดิน	๐.๐๔ (๐.๒๐)	- ๐.๔๓* (๐.๒๒)

ตัวแปรตาม	พรรคประชาธิปัตย์/ พรรคพลังประชาชน	พรรคการเมืองอื่นๆ/ พรรคพลังประชาชน
พรรคประชากร	- ๐.๐๓ (๐.๓๒)	- ๐.๐๘ (๐.๓๓)
พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา	- ๐.๑๓ (๐.๒๒)	๐.๗๓*** (๐.๑๖)
พรรคมหาชนไทย	- ๐.๓๖* (๐.๒๑)	๐.๑๑ (๐.๒๑)
พรรคประชานิยม	๐.๕๘** (๐.๒๕)	- ๐.๔๑ (๐.๒๙)
ภาพลักษณ์พรรคการเมือง (พรรคที่สามารถจัดการปัญหาทางการเมืองได้)++		
พรรคพลังประชาชน	- ๒.๗๐*** (๐.๖๙)	- ๒.๔๖*** (๐.๕๔)
พรรคประชาธิปัตย์	๒.๗๖*** (๐.๖๙)	๑.๙๘*** (๐.๗๔)
พรรคการเมืองอื่น	๑.๑๕ (๑.๔๙)	๓.๘๕*** (๑.๒๓)
Constants	๑.๑๗ (๑.๙๙)	๐.๘๙ (๒.๐๑)
Pseudo R ²	๐.๗๖	
Log pseudolikelihood	- ๑๕๙.๖๔๐	
Number of Observations	๘๓๙	

หมายเหตุ:

- ผลการวิเคราะห์ทางสถิติจากการใช้ multinomial logistic regression โดยมีผลการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขตเป็นตัวแปรต้น โดยมีพรรคพลังประชาชนเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category) – ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บคือ Standard Errors
- *p < .10, **p < .05, ***p < .01 (two tailed).
- + กรุงเทพมหานครเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category)
- ++ ไม่มีพรรคการเมืองใดเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ (Reference Category)

ตารางที่ ๗ (ก ถึง ข) แสดงค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ (แบบสัดส่วน) แปรผันตามค่าความนิยมในพรรคการเมือง (ค่าความนิยมสูง คือ ค่านิยมเฉลี่ยบวกค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนค่าความนิยมต่ำ คือ ค่านิยมเฉลี่ยลบค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน) โดยค่าความน่าจะเป็นเหล่านี้ได้มาจากการคำนวณจากการตั้งค่าตัวแปรต้นที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ยกเว้นตัวแปรเพศที่ได้ตั้งไว้เป็นค่าแสดงความเป็นเพศชาย ค่าตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัยที่การมีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กถึงกลาง ค่าตัวแปรภูมิภาคที่อยู่อาศัยตั้งไว้ที่ค่าแสดงภูมิภาคที่อยู่อาศัย

ในกรุงเทพมหานคร^{๑๔} และตัวแปรภาพลักษณ์ของ
พรรคการเมืองที่ตั้งค่าไว้ว่าไม่มีพรรคการเมืองใดที่จะ
สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น
ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๗ (ก ถึง ข) จึง
เป็นค่าความน่าจะเป็นของ “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี มีถิ่นที่อยู่อาศัย
ในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กถึงกลาง อาศัยอยู่ใน

กรุงเทพมหานคร มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย โดย
ครอบครัวมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท
ต่อเดือน ค่าความนิยมของในพรรคการเมืองอื่นอยู่ใน
ระดับเฉลี่ย (Mean) และไม่คิดว่าจะมีพรรคการเมือง
ใดจะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นใน
ประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้”

ตารางที่ ๗ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ
ตามความนิยมในพรรคการเมือง – แบบสัดส่วน (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ก. พรรคพลังประชาชน			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๕๐	๐.๐๗	๐.๐๓
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๓๙	๐.๕๐	๐.๑๑
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๕๑** [๐.๒๔,๐.๗๘]	- ๐.๔๓** [- ๐.๘๐, - ๐.๐๖]	- ๐.๐๘ [- ๐.๒๖, ๐.๐๙]
ข. พรรคประชาธิปัตย์			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๒๐	๐.๗๙	๐.๐๑
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๗๙	๐.๐๓	๐.๒๙
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- ๐.๕๙** [- ๐.๙๙, - ๐.๑๘]	๐.๗๖** [๐.๔๖, ๑.๐๘]	- ๐.๑๘ [- ๐.๔๗, ๐.๑๐]
ค. พรรคชาติไทย			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๘๒	๐.๐๖	๐.๑๒
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	๐.๔๖	๐.๕๒	๐.๐๒
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	๐.๓๖ [- ๐.๑๓, ๐.๘๔]	- ๐.๔๖* [- ๐.๘๕, - ๐.๐๖]	๐.๑๐ [- ๐.๐๘, ๐.๒๗]

^{๑๔} เหตุที่ผู้วิจัยตั้งค่าตัวแปรที่อยู่อาศัยมาจากเหตุผลหลักที่ว่า การกระจายตัวของการรายงานการเลือก ส.ส. (แบบสัดส่วน) ของผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกับผลการเลือกตั้ง (แบบสัดส่วน) ตามจริงมากที่สุดทุกๆ ภาค ดังนั้น ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณมาได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสะท้อนค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริงได้ใกล้เคียงมากที่สุด

ง. พรรคเพื่อแผ่นดิน			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.75	0.22	0.03
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.68	0.18	0.14
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	0.06 [- 0.25, 0.38]	0.05 [- 0.20, 0.30]	- 0.11 [- 0.34, 0.11]
จ. พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.64	0.14	0.22
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.72	0.26	0.02
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- 0.08 [- 0.46, 0.30]	- 0.12 [- 0.43, 0.19]	0.20 [- 0.11, 0.51]
ฉ. พรรคสมัครใจไทย			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.74	0.12	0.04
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.60	0.36	0.04
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	0.14 [- 0.18, 0.47]	- 0.24 [- 0.60, 0.13]	0.05 [- 0.08, 0.17]
ช. พรรคประชากร			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.74	0.20	0.06
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.71	0.21	0.08
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	0.03 [- 0.33, 0.37]	- 0.01 [- 0.34, 0.32]	- 0.02 [- 0.16, 0.13]
ซ. พรรคประชาชาติ			
ความนิยมในพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
ความนิยมสูง (ค่าเฉลี่ย +1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.56	0.41	0.03
ความนิยมต่ำ (ค่าเฉลี่ย -1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	0.77	0.07	0.16
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น	- 0.21 [- 0.74, 0.33]	0.34 [- 0.12, 0.81]	- 0.13 [- 0.46, 0.19]

หมายเหตุ

- ค่าเฉลี่ยความนิยมของพรรคพลังประชาชน คือ ๖.๔๕ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๓.๔๒ ค่าเฉลี่ยความนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ คือ ๕.๑๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๓.๒๐ ค่าเฉลี่ยความนิยมของพรรคชาติไทย คือ ๔.๓๔ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๑.๙๙ ค่าเฉลี่ยความนิยมของพรรครวมใจไทย คือ ๔.๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ๑.๘๓

๒. * $p < .10$, ** $p < .05$ ตัวเลขในวงเล็บด้านล่าง คือ ค่าช่วงความเชื่อมั่นที่ ๙๑ % และ ๙๕ % (confidence interval) ของค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น ทั้งนี้ หากช่วงความเชื่อมั่นของค่าความแตกต่างไม่ได้มีค่าศูนย์รวมอยู่ด้วย ก็จะได้ถือว่าค่าความแตกต่างนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๗ (ก ถึง ข) แสดงค่าความน่าจะเป็นของการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วนให้แก่แต่ละพรรคเมื่อค่าความนิยมของแต่ละพรรคเปลี่ยนไป และในส่วนล่างของตารางได้นำเสนอค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าทั้งผลการวิเคราะห์และแปลผลทางสถิติค่าความน่าจะเป็นในแนวโน้มการลงคะแนนเสียงและค่าความแตกต่างของการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วนตามตารางที่ ๗ นั้น มีความคล้ายคลึงกับค่าแนวโน้มและค่าความแตกต่างในตารางที่ ๓ ที่แสดงค่าของการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขตตามค่าความนิยมในหัวหน้าพรรคการเมือง^{๒๐} นั่นก็คือว่า เราสามารถแบ่งรูปแบบของอิทธิพลของค่าความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในการลงคะแนนแบบสัดส่วนเสียงได้ ๓ รูปแบบ ดังนี้

(๑) ในกรณีของระดับความนิยมในพรรคพลังประชาชน พรรคประชาธิปัตย์ ค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นที่นอกจากจะมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว การเพิ่มขึ้นของค่าความน่าจะเป็นได้ส่งผลต่อโอกาสการได้รับการเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

(๒) ในกรณีของระดับความนิยมในพรรคชาติไทย พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา และพรรคประชาธิปัตย์ ที่ค่าความแตกต่างในการเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ ตามความผันแปรของความนิยมในพรรคทั้งสามถึงแม้จะเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่ได้เพิ่มโอกาสการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัคร

(๓) ในกรณีของระดับความนิยมของพรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคประชาธิปัตย์ที่ค่าความแตกต่างในการเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่นๆ ตามความผันแปรของความนิยมในหัวหน้าพรรคเหล่านี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทิศทางที่แสดงออกมาแสดงให้เห็นว่า เมื่อความนิยมในตัวพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นกลับทำให้โอกาสในการเลือกผู้สมัครจากพรรคเหล่านี้ลดลง

ถึงแม้ว่า เราจะสามารถจัดรูปแบบในอิทธิพลของความนิยมของประชาชนต่อพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วนเป็น ๓ รูปแบบจากผลทางสถิติที่ได้ แต่ผู้วิจัยใคร่ขอแสดงให้เห็นว่าเราสามารถจัดกลุ่มความสัมพันธ์ทั้ง ๓ รูปแบบนั้นให้เหลือเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ให้เหลือเพียง ๒ แบบแผน (ที่เหมือนกับแบบแผนของการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน) ได้ คือ (๑) ความสัมพันธ์ของความนิยมในพรรคการเมืองขนาดใหญ่ (ระดับชาติ) กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นเท่ากับว่าโอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครจะเพิ่มขึ้น และ (๒) ความสัมพันธ์ของความนิยมในพรรคการเมืองขนาดกลางและเล็กกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ส่งผลต่อโอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือเมื่อความนิยมเพิ่มขึ้นแต่โอกาสได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครกลับลดลง ซึ่งการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ให้เหลือ ๒ แบบแผนนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปถึงอิทธิพลของความนิยมในพรรคการเมืองต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบสัดส่วนได้ว่า **อิทธิพลของความนิยมของ**

^{๒๐} หลักเกณฑ์และวิธีการแปลผลและการวิเคราะห์ทางสถิติของการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วนใช้วิธีเดียวกันกับการพิจารณาของการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต

ประชาชนต่อพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วนนั้นมีผลในกรณีของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ แต่ไม่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงของพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งเป็นข้อค้นพบเช่นเดียวกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต

ตารางที่ ๘ ส่วนบนแสดงค่าความน่าจะเป็นของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ ในระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนแปรผันตามภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองในสายตาของประชาชน โดยค่าความน่าจะเป็นที่แสดงเป็นค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการตั้งค่าตัวแปรต้นไว้ดังนี้ คือ เป็น “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนบทหรือเมืองขนาดเล็กถึงกลาง อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย โดยครอบครัวมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน และมีค่าความนิยมในพรรคการเมืองทั้งหมดอยู่ในระดับกลาง (Mean)” โดยส่วนล่างของตารางแสดงความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นแปรผันตามการตั้งค่าตัวแปร “ภาพลักษณ์พรรคการเมืองในความสามารถของการแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้”

ค่าความน่าจะเป็นที่แสดงในตารางที่ ๘ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นมีน้อยในแบบสัดส่วน (เมื่อเทียบกับการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต) เพราะจะเห็นได้ว่าแม้ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นในการลงคะแนนเสียงให้กับพรรคใดพรรคหนึ่งเมื่อค่าภาพลักษณ์พรรคการเมืองเปลี่ยนไปเพิ่มขึ้นในทุกพรรค แต่ความแตกต่างในแนวโน้มนั้นไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติทุกพรรค กล่าวในอีก

แง่หนึ่งคือ การที่จะแสดงให้เห็นอิทธิพลและความสำคัญที่แท้จริงของ “ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง” ที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครของพรรคแบบสัดส่วนนั้น ค่าความแตกต่างควรจะมีทิศทางไปในทางบวก และ ความแตกต่าง “มีนัยสำคัญทางสถิติ” นั่นก็คือ การเปลี่ยนแปลงในภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในสายตาประชาชนส่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง (แบบสัดส่วน) เป็นอย่างมาก ซึ่งจะได้เห็นในค่าความแตกต่างและค่าความน่าจะเป็นของทุกพรรคที่ไม่เพียงแต่ค่าความแตกต่างที่เป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าความน่าจะเป็นที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลให้ออกาสการได้รับชัยชนะของผู้สมัครสูงขึ้นตามไปอีกด้วย

ดังตัวเลขในตารางที่ ๘ ที่แสดงให้เห็นว่ามีเพียงค่าความแตกต่างของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคการเมืองอื่นเท่านั้นที่แนวโน้มความน่าจะเป็นเพิ่มขึ้นและได้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งความแตกต่างระหว่างการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดว่ามีพรรคใดแก้ไขปัญหากับการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคิดว่าประชาธิปัตย์สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ แนวโน้มที่คนๆ นั้นจะเลือกผู้สมัครแบบสัดส่วนจากพรรคประชาธิปัตย์จะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ ๕๒ และสูงถึงร้อยละ ๖๓ ในกรณีของพรรคการเมืองอื่นๆ แต่ผลที่ได้ว่าค่าความแตกต่างของพรรคพลังประชาชน ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติทำให้ผู้วิจัยไม่อาจสรุปได้ว่า อิทธิพลของตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในแบบสัดส่วนนั้นเหมือนกับที่มีต่อการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต

ตารางที่ ๘ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ ตามภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในความสามารถต่อการแก้ไขปัญหาทางการเมือง – แบบสัดส่วน (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
พรรคพลังประชาชน	๐.๙๗	๐.๐๒	๐.๐๑
พรรคประชาธิปัตย์	๐.๑๖	๐.๗๓	๐.๑๑
พรรคการเมืองอื่นๆ	๐.๑๖	๐.๑๔	๐.๗๐
ไม่มีพรรคการเมืองใด	๐.๗๓	๐.๒๐	๐.๐๗
ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นของภาพลักษณ์ของพรรคการเมือง			
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคพลังประชาชน	๐.๒๔ [- ๐.๐๗, ๐.๕๖]	- ๐.๑๘ [- ๐.๕๐, ๐.๑๓]	- ๐.๐๖ [- ๐.๑๗, ๐.๐๖]
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคประชาธิปัตย์	- ๐.๕๗** [- ๐.๘๐, - ๐.๓๓]	๐.๕๒ [๐.๒๖, ๐.๗๘]	๐.๐๔ [- ๐.๑๓, ๐.๒๒]
ไม่มีพรรคการเมืองใด กับ พรรคการเมืองอื่นๆ	- ๐.๕๗** [- ๐.๘๐, - ๐.๓๓]	- ๐.๐๖ [- ๐.๔๐, ๐.๒๘]	๐.๖๓** [๐.๒๓, ๑.๐๓]

หมายเหตุ * $p < .๑๐$, ** $p < .๐๕$ ตัวเลขในวงเล็บด้านล่าง คือ ค่าช่วงความเชื่อมั่นที่ ๙๑% และ ๙๕% (confidence interval) ของค่าความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็น ทั้งนี้ หากช่วงความเชื่อมั่นของค่าความแตกต่างไม่ได้มีค่าศูนย์รวมอยู่ด้วย ก็จะถือว่าค่าความแตกต่างนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ

เช่นเดียวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงแบบแบ่งเขต ค่าทางสถิติในตารางที่ ๘ ได้แสดงให้เห็นว่าถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ได้มีผลต่อแนวโน้มการลงคะแนนเสียงให้กับพรรคใดพรรคหนึ่งแต่อย่างใด ดังจะเห็นว่าความแตกต่างในค่าความน่าจะเป็น (ที่เป็นค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการตั้งค่าตัวแปรต้นไว้ดังนี้ คือ เป็น “ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพศชาย อายุประมาณ ๔๔ ปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร^{๒๐} มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยครอบครัวมีรายได้ประมาณ

๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน และมีค่าความนิยมในพรรคการเมืองทั้งหมดอยู่ในระดับกลาง (Mean) และไม่คิดว่าจะมีพรรคการเมืองใดจะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้”) นั้นไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลให้ผู้วิจัยสรุปว่า การมีถิ่นที่อยู่อาศัยแตกต่างกันไม่ได้ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบสัดส่วนแตกต่างกัน

^{๒๐} เหตุที่ผู้วิจัยตั้งค่าตัวแปรที่อยู่อาศัยมาจากเหตุผลหลักที่ว่า การกระจายตัวของการรายงานการเลือก ส.ส. (แบบแบ่งเขต) ของผู้ตอบแบบสอบถามในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการกระจายตัวที่ใกล้เคียงกับผลการเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต) ตามจริงมากที่สุดกว่าทุกๆ ภาค ดังนั้นค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณมาได้จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสะท้อนค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริง

ตารางที่ ๙ ค่าความน่าจะเป็น (Predicted Probabilities) ของแนวโน้มการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคต่างๆ ตามถิ่นที่อยู่อาศัย - แบบสัดส่วน (ข้อมูลถ่วงน้ำหนัก)

ถิ่นที่อยู่อาศัย	พรรคพลังประชาชน	พรรคประชาธิปัตย์	พรรคการเมืองอื่นๆ
เมืองขนาดใหญ่ และชนเมืองขนาดใหญ่	๐.๓๒	๐.๑๔	๐.๑๔
ชนบทและเมืองขนาดเล็ก (หรือกลาง)	๐.๓๓	๐.๒๐	๐.๐๗
	ความแตกต่างของค่าความน่าจะเป็นของถิ่นที่อยู่อาศัย		
เมืองขนาดใหญ่ กับ ชนบทและเมืองขนาดเล็ก	- ๐.๒๑ [- ๐.๓๐, ๐.๒๘]	- ๐.๐๖ [- ๐.๓๓, ๐.๒๒]	๐.๐๗ [- ๐.๓๓, ๐.๒๒]

อภิปรายผลการวิเคราะห์

จุดประสงค์ของบทวิจยนี้ก็เพื่อเป็นการค้นหาแบบแผนพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจว่าปัจจัย กฎเกณฑ์ หรือหลักการใด ที่อยู่เบื้องหลังการนำมาซึ่งการตัดสินใจเมื่ออยู่ในคูหาเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งจากผู้สมัครหลายๆ คน และถึงแม้ว่าทฤษฎีหรือกรอบการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะมีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้กรอบอธิบายแบบสังคมวิทยา หรือ สังคมวิทยา-จิตวิทยา เป็นต้น แต่ในการศึกษานี้ผู้วิจัยก็ได้ตัดสินใจที่จะไม่อาศัยกรอบอธิบายใดกรอบอธิบายหนึ่งเพียงกรอบเดียวมาอธิบายพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงที่เกิดขึ้น แต่จะผสมผสานแนวคิดของกรอบการศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม (The Sociological Model) และกรอบการศึกษาตามทฤษฎี Valence Politics Model เข้าไว้ด้วยกัน และละเว้นแนวคิดและคำอธิบายของบางกรอบการศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า ปัจจัยหรือตัวแปรที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายนั้นไม่น่าจะมีพลังในการอธิบายความเป็นไปในพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ

ประเทศไทยได้เท่ากับประเทศที่กรอบการศึกษานี้ได้ถูกคิดค้นขึ้นมา

เพราะระบบการเลือกตั้งที่ประเทศไทยใช้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เป็นระบบผสม (Mixed System) ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิของตนในการลงคะแนนเสียง ๒ ครั้ง ครั้งหนึ่งเพื่อเลือกผู้สมัครในระบบแบ่งเขต (District) และอีกครั้งหนึ่งเพื่อเลือกผู้สมัครในระบบสัดส่วน (Party List) ดังนั้นในการวิเคราะห์ในบทนี้ ผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ ส่วน คือในส่วนของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขต และแบบสัดส่วน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พบว่าผลที่ได้จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงทั้งสองแบบมีความคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้เป็น ๓ ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ อิทธิพลของความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียง (ทั้งแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วน) นั้นขึ้นอยู่กับขนาดและประเภทของพรรคการเมือง ซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดแบบ Valence Politics Model ที่ได้ให้ความสำคัญแก่ ความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองในฐานะ “ตัวช่วย” (Heuristic Devices) ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องตัดสินใจเมื่อต้องอยู่ในคูหา

เลือกตั้ง มาเป็นแนวทางในการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรที่น่าจะปรากฏอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติได้แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลและความสัมพันธ์ของปัจจัยความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นมีอยู่ในระดับหนึ่ง นั่นคือ อิทธิพลของปัจจัยความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองจะเกิดขึ้นกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงที่เกิดกับพรรคการเมืองขนาดใหญ่เท่านั้น ไม่ได้เกิดขึ้นกับพรรคขนาดกลางและเล็ก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความนิยมกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงนี้อาจจะไม่ได้เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองทุกประเภท แต่ผู้วิจัยขอกล่าวว่า จากการที่เราได้เห็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองขนาดใหญ่ (ระดับชาติ) ก็ทำให้เรามั่นใจในอิทธิพลของตัวแปรนี้ได้ในระดับหนึ่ง และไม่อาจทำให้เราปฏิเสธว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความนิยมกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงไม่ได้มีอย่างสิ้นเชิง ด้วยสาเหตุที่ว่า เมื่อเรานำเอาข้อเท็จจริงทางการเมืองไทยในส่วนของ การเลือกตั้งและความแตกต่างในการใช้กลยุทธ์การลงสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคการเมืองขนาดต่างๆ รวมถึง การเลือกที่จะลงสมัครในนามของพรรคการเมืองขนาดกลางและเล็ก หรือการเลือกที่จะลงในระบบแบ่งเขตหรือระบบสัดส่วนของ ส.ส. บางกลุ่ม ที่เกิดขึ้นมาอธิบายร่วมกับการค้นพบนี้ ก็จะทำให้เราเข้าใจในความสัมพันธ์ของระดับความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองในฐานะ “ตัวช่วย” (Heuristic Devices) แก่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงได้เป็นอย่างดี

ประเด็นที่ ๒ ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตอย่างเห็นได้ชัด แต่ไม่ปรากฏชัดในกรณีของแบบสัดส่วน การค้นพบนี้แม้ไม่อาจทำให้ผู้วิจัยชี้ให้เห็น

ถึงพลังในการอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกรอบแนวคิด Valence Politics Model ที่มีต่อการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศไทยได้ แต่ก็แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่สามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการเมืองของคนไทยนั้น นอกจากกรอบความคิดเรื่อง “ระบบอุปถัมภ์” และ “การระดมทางการเมือง” ที่ฝังอยู่ในสังคมโดยทั่วไปและสังคมการเมืองไทย แล้ว การพิจารณานำตัวแปรอันสังเคราะห์ได้จากกรอบแนวคิด Valence Politics Model มารวมไว้ในกรอบการวิเคราะห์ในอนาคตก็มีความเหมาะสมเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี การที่ภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองมีอิทธิพลระดับหนึ่งต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งก็อาจจะมาจากบริบทและบรรยากาศทางการเมืองที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการเลือกตั้งที่มีส่วนทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะการเลือกตั้งครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติรัฐประหารและการเปลี่ยนแปลงในวิธีการการมีส่วนร่วมของคนในประเทศไทย ด้วยสาเหตุทั้งสองนี้ทำให้เกิดบรรยากาศทางการเมืองไทยเปลี่ยนไปในอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมากมาย ความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้ของคนในสังคมไทยที่ความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน ทำให้เกิดความคาดหวังกับพรรคการเมืองที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจว่า กรอบการมอง (Perception) ของประชาชนในเรื่องภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเด็นของการประเมินผลที่จะเกิดจากการเข้าไปบริหารประเทศจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งในระดับสูงอย่างที่ได้ปรากฏจากผลวิเคราะห์ทางสถิติที่ผ่านมา

ประเด็นที่ ๓ ถิ่นที่อยู่อาศัยของบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงแต่อย่างใด แม้จะมีการค้นพบในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยว่าการมีที่อยู่อาศัยในชนบทหรือเมืองขนาดใหญ่จะทำให้คนแสดงออกทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วม หรือแสดงทัศนคติทางการเมืองที่ต่างกันไป แต่ในการวิจัยนี้ไม่พบว่าเป็นเช่นนั้น นั่นคือ ไม่ว่าบุคคลจะมีถิ่นที่อยู่อาศัยอย่างไรก็ไม่ได้มีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน

สรุป

ในบทความนี้ ผู้วิจัยได้ทำการการค้นหาลักษณะพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยในเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งพบว่าผลที่ได้จากชุดตัวอย่างนี้มีความสอดคล้องกับผลการเลือกตั้งที่ออกมาเป็นอย่างมาก กับคำถามที่ว่าปัจจัยหรือตัวแปรใดมีส่วนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยในเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คำตอบที่ได้ก็คือว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ก็คือ ตัวแปรภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมือง ที่มีผลทำให้ผู้สมัครจากพรรคใดพรรคหนึ่งมีโอกาสได้รับชัยชนะหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีทัศนคติที่ดีต่อพรรคการเมืองที่ผู้สมัครคนนั้นสังกัดอยู่

ซึ่งคำอธิบายถึงสาเหตุของอิทธิพลของภาพลักษณ์ทางการเมือง (ทั้งของพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมือง) มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ทางหนึ่งอาจมาจากบริบททางการเมืองและการเลือกตั้งของประเทศในขณะนั้นก็เป็นได้ การที่ระบบการเมืองและบรรยากาศทางการเมืองไทยได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ทำให้คนให้น้ำหนักต่อปัจจัยที่ใช้ในการลงคะแนนเสียงแตกต่างไปจากเดิมที่อาจจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจปากท้อง หรือการต่างประเทศ แต่ด้วยความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้ของคนในสังคมไทยที่ต่างกันในความคิดทางการเมืองทำให้คนมองว่าหากมีพรรคการเมืองใดที่ดูจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาความวุ่นวายและแตกแยกทางการเมืองนี้ได้ก็น่าจะให้โอกาสเข้ามาบริหารประเทศเพื่อความสงบเรียบร้อยในประเทศจะได้เกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี ผลค้นพบจากการศึกษานี้ได้เพิ่มคำอธิบายถึงพฤติกรรมเลือกตั้งของประเทศไทยที่ไม่ได้ยึดอยู่แต่เพียงตัวแปรทางสังคมวิทยาแต่อย่างเดียว แต่ควรต้องเพิ่มการวิเคราะห์ตัวแปรภาพลักษณ์ทางการเมืองเพิ่มเป็นอีกคำอธิบายหนึ่ง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา. ๒๕๕๕. รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์

สถาบันพระปกเกล้า (สำนักวิจัยและพัฒนา). ๒๕๕๘. การเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ: พาณิชนคร

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ๒๕๒๗. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. ๒๕๕๖. สองนคราประชาธิปไตย: แนวทางปฏิรูป การเมือง เศรษฐกิจ เพื่อประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: ทิปปัง พอยท์ เพรส

ภาษาอังกฤษ

Abramson, Paul R., John H. Aldrich, and David W. Rohde. 2004. **Change and Continuity in the 2004 Elections**. Washington, DC: CQ press.

Campbell Angus, Philip E. Converse, Warren E. Miller, and Donald E. Stokes. 1960. **The American voter**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Clarke, Harold D., Allan Kornberg, and Thomas J. Scotto. 2009. **Making Political Choices: Canada and the United States**. Toronto: University of Toronto Press.

Converse, Phillip E. 1964. "The Nature of Belief Systems in Mass Publics" In **Ideology and Discontent**, ed. David E. Apter. London: Free Press of Glencoe, 206-261.

Downs, Anthony. 1957. **An Economic Theory of Democracy**. New York: Harper & Row.

Lazarsfeld, Paul Felix, Bernard Berelson, and Hazel Gaudet. 1948. **The People's Choice: How the Voter Makes up His Mind in a Presidential Campaign** 2nd ed. New York: Columbia University Press.

Long, J. Scott. 1997. **Regression Models for Categorical and Limited Dependent Variables**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Riker, William H., and Peter C. Ordershook. 1968. "A Theory of the Calculus of Voting." **American Political Science Review** 62 (March): 25-43.

- Schumpeter, Joseph. 1976. **Capitalism, Socialism, and Democracy**. London: Allen and Unwin
- Sniderman, Paul M., Richard A. Brody, and Phillip Tetlock. 1991. **Reasoning and Choice: Explorations in Political Psychology**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stokes, Donald E. 1992. "Valence Politics." In **Electoral Politics**, ed. Dennis Kavanagh. Oxford: Clarendon Press, 141-164.
- Stokes, Donald E. 1963. "Spatial Models of Party Competition." **American Political Science Review** 57: 368-377.